

Nalatenschap aan donorkinderen

Een adviesrapport gemaakt voor Priamos over de erfrechtelijke en fiscale mogelijkheden onder de gewijzigde Successiewet 1956

Student: Melanie Suarez Estrada

Studentnummer: 1804695

Docentbegeleider: Talien van der Dussen

Cursus: Afstuderen 2025-2026

Cursuscode: ADR-HBR-V401-20

Toets: Adviesrapport

Afronddatum rapport: 8 juni 2026

Inleverdatum: 8 juni 2026

Opdrachtgever: Priamos

Contactpersoon: Michiel Aten

Hogeschool Utrecht

Voorwoord

Met trots presenteer ik dit adviesrapport *Nalatenschap aan donorkinderen*, dat is geschreven in het kader van mijn afstudeeronderzoek aan de opleiding HBO-Rechten aan de Hogeschool Utrecht. Dit adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van Priamos en richt zich op de mogelijkheden voor donoren om vermogen na te laten aan hun donorkinderen binnen het gewijzigde fiscale kader van de Successiewet 1956. Dit adviesrapport beantwoordt de centrale vraag: *welk advies kan er aan Priamos worden gegeven aan diens leden over de mogelijkheden om vermogen na te laten aan hun donorkinderen, volgens artikel 19 lid 1 sub f en artikel 19 lid 3 van de Successiewet 1956?*

Met de kennis die ik heb opgedaan heb ik als beroepsproduct een stappenplan ontwikkeld. In dit stappenplan kunnen donoren op een toegankelijke manier zien welke stappen zij moeten doorlopen, aan welke vereisten zij moeten voldoen en welke opties er bestaan om hun donorkind(eren) iets na te laten.

Graag wil ik Priamos, en in het bijzonder Michiel Aten, bedanken voor het vertrouwen, de betrokkenheid en de waardevolle input tijdens het onderzoek. Ook wil ik mijn docentbegeleider, Talien van der Dussen, bedanken voor de begeleiding en feedback.

Ik wil Jim van Beusekom graag bedanken voor het interview en de feedback op het adviesrapport. Daarnaast wil ik de bekende donor bedanken met wie ik het interview heb gehouden, voor zijn openheid en waardevolle inzichten. Mijn dank gaat ook uit naar alle donoren die het prototype hebben beoordeeld en hierin hebben meegedacht.

Tot slot gaat mijn dank uit naar iedereen die op welke manier dan ook heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit adviesrapport.

Melanie Suarez Estrada
Utrecht, 8 juni 2026

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	2
Inhoudsopgave	3
Samenvatting.....	6
Verklarende woordenlijst	8
Afkortingenlijst	9
Hoofdstuk 1: Inleiding	10
1.1 Aanleiding	10
1.2 Opdrachtgever	10
1.3 Praktijkprobleem	11
1.4 Het beroepsproduct en de doelgroep	12
1.5 Juridisch kader	12
1.6 Centrale vraag	13
1.7 Deelvragen	13
Theoriedeelvragen:	13
Praktijkdeelvraag:	13
1.8 Leeswijzer	13
Hoofdstuk 2: Zaaddonoren in Nederland	14
2.1 Inleiding	14
2.2 Verschillende typen zaaddonoren	14
2.2.1 B-donor: onbekende donor.....	14
2.2.2 C-donor: bekende donor.....	14
2.2.3 A-donor: anonieme donor	14
2.3 Regels en wetgeving in Nederland	15
2.3.1 Algemene regels en wetgeving	15
2.3.2 Regels en wetgeving voor onbekende donoren	15
2.3.3 Regels en wetgeving voor bekende donoren.....	16
2.3.4 Regels en wetgeving voor anonieme donoren	16
2.4 Verschillen tussen donor en juridische vader	16
2.4.1 De verwekker	16
2.4.2 Algemene rechten en plichten van een donor.....	17
2.4.2.1 Bekende donor.....	17
2.4.2.2 Rechten en plichten van een juridisch vader	18
2.4.3 Verschil.....	19
2.5 Conclusie	19

Hoofdstuk 3: Artikel 19 lid 1 sub f en lid 3 van de successiewet 1956	20
3.1 Inleiding	20
3.2 De regelingen van artikel 19 lid 1 sub f en lid 3 van de Successiewet	20
3.3 Achtergrond van de regeling	20
3.3.1 Achtergrond artikel 19 lid 1 sub f	20
3.3.2 Family life-criterium	21
3.4 De wijzigingen per 1 januari 2026	22
3.5 Hardheidsclausule	22
3.6 Praktische gevolgen	23
3.7 Conclusie	23
Hoofdstuk 4: Nalatenschap	24
4.1 Inleiding	24
4.2 Erfrechtelijke uitgangspunten	24
4.2.1 Erfgenamen	24
4.2.2 Legataris	25
4.2.3 Lastbevoordeelden	25
4.3 De stappen om het donorkind te laten erven	26
4.3.1 Algemene vereisten	26
4.3.2 Onderhandse akte	26
4.3.3 Notariële akte:	27
4.3.4 Codicil	27
4.4 Jurisprudentie	27
4.5 Verschillen in nalatenschappen	27
4.5.1 Het benoemen tot legataris	28
4.5.2 Het benoemen tot erfgenaam	28
4.5.3 Het opmaken van een codicil	28
4.6 Conclusie	29
Hoofdstuk 5: Interview	30
Hoofdstuk 6: Conclusie	33
Hoofdstuk 7: Beroepsproduct	35
Bronnenlijst	37
Literatuur:	37
Bijlagen	41
Bijlage A: hardheidsclausule	41
Bijlage B: Interview bekende donor	43

Bijlage C: Interview Jim van Beusekom.....	46
Bijlage D: Toestemmingsverklaring bekende donor	49
Bijlage E: Toestemmingsverklaring Jim van Beusekom.....	52
Bijlage F: Flowchart beroepsproduct	54
Bijlage G: Prototypes beroepsproduct.....	55

Samenvatting

Dit adviesrapport is opgesteld in opdracht van Priamos en richt zich op de mogelijkheden voor donoren om vermogen na te laten aan hun donorkinderen binnen het kader van de gewijzigde Successiewet 1956. Aanleiding voor dit onderzoek is de onduidelijkheid die onder donoren is ontstaan door de wetswijziging per 1 januari 2026. Voorheen werden donorkinderen voor de erf- en schenkbelasting veelal behandeld als derden, waardoor zij fiscaal ongunstiger werden behandeld dan juridische kinderen. Met de invoering van artikel 19 lid 1 sub f en artikel 19 lid 3 Successiewet 1956 is hierin verandering gebracht, doordat biologische kinderen onder voorwaarden fiscaal kunnen worden gelijkgesteld aan juridische kinderen. De centrale vraag in dit onderzoek luidt: welk advies kan aan Priamos worden gegeven aan diens leden over de mogelijkheden om vermogen na te laten aan hun donorkinderen volgens artikel 19 lid 1 sub f en artikel 19 lid 3 Successiewet 1956?

Voor de beantwoording van deze centrale vraag is gebruikgemaakt van een combinatie van juridisch bronnenonderzoek en praktijkonderzoek. In het juridisch bronnenonderzoek zijn wetgeving, jurisprudentie, parlementaire stukken en literatuur bestudeerd. Daarbij is onder meer onderzocht welke typen donoren in Nederland worden onderscheiden, welke juridische positie zij innemen en welke gevolgen de gewijzigde Successiewet heeft voor het nalaten aan donorkinderen. Daarnaast is praktijkonderzoek verricht door middel van interviews met twee donoren. Deze interviews dienden om inzicht te krijgen in de wijze waarop donoren de nieuwe regeling ervaren, welke vragen zij hebben en tegen welke praktische knelpunten zij aanlopen bij het nalaten aan donorkinderen.

Uit het onderzoek volgt allereerst dat in Nederland drie typen donoren worden onderscheiden: de anonieme donor, de onbekende donor en de bekende donor. In beginsel geldt dat een donor geen familierechtelijke betrekking heeft met het donorkind en daarom ook geen automatische rechten en plichten heeft zoals een juridische vader. Uit jurisprudentie en literatuur blijkt echter dat de bekende donor in bepaalde gevallen een sterkere juridische positie kan innemen. Wanneer sprake is van een nauwe persoonlijke betrekking met het kind, kan hij onder omstandigheden een verzoek tot erkenning of omgang indienen. Daarmee neemt de bekende donor een bijzondere positie in binnen het personen- en familierecht.

Een belangrijk juridisch criterium binnen dit onderzoek is het family life-criterium. Dit criterium, dat voortvloeit uit artikel 8 EVRM, speelde vóór de wetswijziging een centrale rol bij de beoordeling of een biologisch kind voor de erfbelasting gelijk moest worden behandeld aan een juridisch kind. In de fiscale context werd daarbij gekeken of tussen de biologische ouder en het kind sprake was van een zodanig nauwe persoonlijke band dat ongelijke behandeling niet langer gerechtvaardigd was. Uit jurisprudentie bleek echter dat deze toets moeilijk hanteerbaar was, omdat de uitkomst sterk afhankelijk was van de feiten en omstandigheden van het geval. Daardoor bestond voor donoren en donorkinderen onvoldoende rechtszekerheid.

De directe aanleiding voor de wetswijziging was het arrest van de Hoge Raad van 6 september 2024. In dat arrest oordeelde de Hoge Raad dat een biologisch kind, ondanks het ontbreken van een familierechtelijke betrekking, in bepaalde gevallen fiscaal niet anders mocht worden behandeld dan een juridisch kind wanneer sprake was van family life. Daarbij wees de Hoge Raad op de spanning tussen de toenmalige Successiewet en het discriminatieverbod in samenhang met het recht op eerbiediging van het gezinsleven. De Hoge Raad kon deze ongelijke behandeling echter niet zelf

herstellen, omdat het aanpassen van de wet aan de wetgever is voorbehouden. Als reactie daarop heeft de wetgever artikel 19 lid 1 sub f en lid 3 Successiewet 1956 ingevoerd.

Uit artikel 19 lid 1 sub f Successiewet 1956 volgt dat kinderen die niet in familierechtelijke betrekking staan tot hun biologische ouder, onder voorwaarden gelijk worden gesteld met kinderen die wel in familierechtelijke betrekking tot die ouder staan. Artikel 19 lid 3 Successiewet 1956 bepaalt daarbij dat het biologisch ouderschap moet blijken uit een genetische test. Hiermee is in de erf- en schenkbelasting niet langer het family life-criterium doorslaggevend, maar een objectiever criterium, namelijk aantoonbaar biologisch ouderschap. Daarnaast is uit het onderzoek gebleken dat de staatssecretaris van Financiën een hardheidsclausule heeft toegepast voor vergelijkbare gevallen van vóór 1 januari 2026, zodat ook in die situaties onder omstandigheden het lagere tarief en de kindvrijstelling kunnen worden toegepast.

Hoewel de wetswijziging de fiscale positie van donorkinderen heeft verbeterd, volgt uit wetgeving, jurisprudentie en literatuur dat hiermee niet alle juridische belemmeringen zijn weggenomen. Een donorkind zonder familierechtelijke betrekking is namelijk nog steeds niet automatisch erfgenaam op grond van het versterferfrecht. Dat betekent dat een donor zijn donorkind alleen daadwerkelijk iets kan nalaten indien dit uitdrukkelijk in een testament wordt geregeld. Uit het onderzoek blijkt dat daarbij verschillende mogelijkheden bestaan, zoals het benoemen van het donorkind tot erfgenaam of legataris, of het opmaken van een codicil voor specifieke goederen. Aan elk van deze mogelijkheden zijn eigen vereisten en rechtsgevolgen verbonden.

Op basis van deze bevindingen luidt de conclusie dat donoren sinds 1 januari 2026 fiscaal gunstiger vermogen kunnen nalaten aan hun donorkinderen, mits het biologisch ouderschap met een DNA-test kan worden aangetoond. Tegelijkertijd blijft het noodzakelijk om de erfrechtelijke positie van het donorkind afzonderlijk vast te leggen, omdat fiscale gelijkstelling niet automatisch leidt tot erfrechtelijke erfopvolging. Naar aanleiding van deze bevindingen is als beroepsproduct een stappenplan ontwikkeld, waarin voor donoren op overzichtelijke en toegankelijke wijze inzichtelijk wordt gemaakt welke stappen zij moeten doorlopen, welke vereisten gelden en welke mogelijkheden bestaan om vermogen aan hun donorkinderen na te laten.

Verklarende woordenlijst

Erflater

Degene van wie de erfenis afkomstig is

Hardheidsclausule

Een bepaling die het mogelijk maakt om in bijzondere gevallen van de wet af te wijken als strikte toepassing tot een onredelijk resultaat leidt.

Afkortingenlijst

Aant.	Aantekening
Art.	Artikel
BW	Burgerlijk Wetboek
Cdkb	College donorgegeven kunstmatige bevruchting
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
HR	Hoge Raad der Nederlanden
Jo.	Juncto
MvT	Memorie van Toelichting
Par.	Paragraaf
P.	Pagina
Rb.	Rechtbank
R.o.	Rechtsoverweging
T&C	Tekst en Commentaar
Wdkb	Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Aanleiding

Dit onderzoek is tot stand gekomen naar aanleiding van contact met Priamos in het kader van het zoeken naar een geschikt afstudeeronderzoek. Tijdens dit contact werd een gesprek gevoerd met Michiel Aten, de oprichter van Priamos, die inzicht gaf in de vragen en knelpunten waar spermadonoren in de praktijk mee te maken hebben. In een telefoongesprek kwam één probleem bijzonder duidelijk naar voren: de erfbelasting bij donorkinderen en de onduidelijkheid die daarover bestaat onder donoren. Juridisch jargon is voor de leesbaarheid van dit adviesrapport zo veel mogelijk toegelicht.

1.2 Opdrachtgever

De opdrachtgever voor dit onderzoek is Priamos. Priamos is een Nederlands platform dat is opgericht door spermadonoren. Michiel Aten heeft, uit behoefte om elkaar met raad en daad bij te staan, samen met enkele andere donoren de groep Priamos (2022) gevormd. Niemand voelde de behoefte om direct een officiële organisatie op te richten; zij besloten dan ook 'organisch te groeien' en noemen het een platform¹. Priamos fungeert als aanspreekpunt voor donoren, donorkinderen, wensouders, professionals en beleidsmakers. Priamos bestaat uit 8 vrijwilligers; omdat er geen sprake is van een organisatie, werken zij vanuit huis. Het platform Priamos verenigt (anonieme) spermadonoren in Nederland om informatie, gevoelens en handelingsperspectief te delen. Op de Priamos website delen ze diverse actualiteiten rondom donorzaken, zo reageren zij op nieuws berichten en publiceren zij de voortgang rondom donorzaken.

De vrijwilligers van Priamos spreken zich gevraagd en ongevraagd uit over issues die spermadonaties betreffen. Zo zijn zij het er unaniem over eens dat donoren die ooit sperma hebben gedoneerd, zich moeten opstellen voor contact met hun nakomelingen². Om dit bij andere donoren kenbaar te maken hebben ze op hun site een stappenplan gemaakt, waardoor het makkelijker is voor een donorkind en ouders van donoren om gevonden te worden³.

Daarnaast organiseert Priamos ontmoetingsdagen voor donoren en ouders van donorkinderen. Deze dagen creëren meer verbinding, inzicht, bewustwording en begrip voor de diverse perspectieven in dit domein⁴. Tot slot is Priamos het aanspreekpunt voor onder andere media, spermadonoren in Nederland en overheidsinstanties.

¹ Priamos, 'Wie zijn we?', priamos.nl/wie-zijn-we/

² Priamos, 'Wat vinden we?', priamos.nl/wat-vinden-we/

³ Priamos, 'Familieopstellingsdagen voor donoren en ouders van donorkinderen', priamos.nl/familieopstellingsdagen-voor-donoren-en-ouders-van-donorkinderen/

⁴ Ester, 'Het 4-stappenplan van anoniem naar bekend', priamos.nl/het-4-stappenplan/

1.3 Praktijkprobleem

Het praktijkprobleem is ontstaan door de recente wijzigingen in de Successiewet 1956 per 1 januari 2026⁵. De recente wijzigingen hebben voor grote onduidelijkheid gezorgd onder spermadonoren over de fiscale gevolgen van het nalaten aan hun donorkind(eren). Donorkinderen werden voor 1 januari 2026 volgens de erf- en schenkingsbelasting gezien als ‘derden’, met zwaardere fiscale belastingen voor donorkinderen ten opzichte van juridische kinderen als gevolg. Voor de wetwijziging stelde de Successiewet veel vereisten waarvan de wetgever ze moeilijk kon onderbouwen. Eén van deze moeilijk te onderbouwen vereisten was het family life-criterium: voor het family life-criterium wordt gekeken of tussen de biologische ouder en het kind een nauwe persoonlijke band bestaat. Hier wordt in paragraaf 3.3.2 verder op ingegaan.

Een belangrijke doorbraak volgde door de uitspraak van de Hoge Raad⁶. Hierbij oordeelde de Hoge Raad dat er tussen de biologische vader en het donorkind sprake was van family life; het kind moest in dezelfde fiscale tariefgroep vallen als juridische kinderen in het geval van de erfbelasting. De Hoge Raad kon hier echter geen verandering in aanbrengen, waardoor de wetgever de gelijkstelling aan juridische kinderen moest herstellen. Het family life-criterium is door deze wetwijziging komen te vervallen⁷.

Voor donoren is het door de nieuwe wetwijziging onduidelijk wat er is veranderd en hoe zij kunnen nalaten aan hun donorkind(eren). Dit roept onder meer vragen op over de voorwaarden en op welke manier zij hun nalatenschap het beste kunnen vormgeven.

Voor Priamos, het platform dat zich richt op vraagstukken rondom donorschap en de positie van donorvaders en donorkinderen, vormt deze onduidelijkheid een concreet praktijkprobleem. Donoren die zich bij Priamos melden, hebben behoefte aan duidelijke informatie en praktisch toepasbaar advies over hun mogelijkheden om vermogen na te laten aan hun donorkinderen. Daarbij willen zij niet alleen weten wat de huidige wetgeving inhoudt, maar ook welke stappen zij moeten ondernemen om hun wensen juridisch en fiscaal correct vast te leggen. Voorkomende vraagstukken betreffen onder andere de vraag of het opstellen van een testament noodzakelijk is, of er andere juridische handelingen vereist zijn en welke constructies fiscaal het meest gunstig kunnen zijn. Priamos heeft daarom behoefte aan een helder en gestructureerd overzicht van de huidige regelgeving en de praktische mogelijkheden. Het doel is om inzicht te krijgen in de manieren waarop donoren hun donorkinderen kunnen bevoordelen bij hun nalatenschap, welke juridische en fiscale voorwaarden daarbij gelden en welke concrete stappen zij moeten ondernemen om dit op een correcte en zo voordelig mogelijke manier te realiseren.

⁵ Kamerstukken II 2025-26, 36 812, nr. 3, p. 66.

⁶ HR 6 september 2024, ECLI:NL:HR:2024:1130, r.o. 4.6.2, 4.8 jo. 4.10.1.

⁷ Van Vijfeijken, in: *T&C Successiewet 1956*, art. 19 (online bijgewerkt tot en met 1 maart 2026).

1.4 Het beroepsproduct en de doelgroep

Het doel van dit onderzoek is het ontwerpen van een stappenplan, waardoor donoren gemakkelijk inzicht krijgen wat de nieuwe wetgeving inhoudt en welke stappen zij moeten doorlopen, om hun donorkind na te laten.

Bij het beroepsproduct is het van belang dat het voor eenieder goed te begrijpen is. De wetgeving en de stappen moeten makkelijk te volgen zijn, zodat donoren zelfverzekerder kunnen nalaten. In het stappenplan wordt stap voor stap uitgelegd welke mogelijkheden donoren hebben (onderhandse akte, notariële akte of codicil), aan welke juridische vereisten zij moeten voldoen en op welke wijze donorkinderen gelijk worden gesteld aan juridische kinderen.

Het gekozen beroepsproduct sluit aan bij de behoefte van Priamos aan toegankelijke, toepasbare informatie voor donoren en donorkinderen.

1.5 Juridisch kader

De rechtspositie van donoren en donorkinderen wordt in de eerste plaats geregeld door de Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting (Wdkb). Deze wet bepaalt dat donorgegevens worden geregistreerd en onder voorwaarden later aan het kind kunnen worden verstrekt. Zo kan een donorkind vanaf twaalf jaar niet-identificerende gegevens opvragen en vanaf zestien jaar de identificerende gegevens van de donor. Dit sluit aan bij het uitgangspunt dat een kind recht heeft op kennis van zijn afstamming, terwijl de donor zelf geen contact- of informatierecht tegenover het kind heeft.

Een belangrijke ontwikkeling in dit onderwerp volgde uit de uitspraak van de Hoge Raad van 6 september 2024⁸. In die zaak oordeelde de Hoge Raad dat een biologisch kind, ondanks het ontbreken van een familierechtelijke betrekking, fiscaal niet anders behandeld mocht worden dan een juridisch kind wanneer sprake was van een nauwe persoonlijke band. De Hoge Raad wees daarmee op de spanning tussen de oude regeling in de Successiewet en het discriminatieverbod in samenhang met het recht op eerbiediging van het gezinsleven uit artikel 14 EVRM en artikel 8 EVRM. De Hoge Raad mocht niet het tarief aanpassen, maar dit zorgde er wel voor dat de wetgever de regeling aan heeft gepast.

Die aanpassing is uiteindelijk neergelegd in artikel 19 lid 1 sub f Successiewet 1956 en artikel 19 lid 3 Successiewet 1956. Artikel 19 lid 1 sub f bepaalt dat kinderen die niet in familierechtelijke betrekking staan tot de biologische ouder, onder voorwaarden gelijk worden behandeld met kinderen die dat wel doen. Artikel 19 lid 3 voegt daaraan toe dat met een genetische test moet kunnen worden aangetoond dat sprake is van biologisch ouderschap. Door deze wijziging kunnen donorkinderen voor de erf- en schenkbelasting onder de kind regeling vallen, inclusief het lagere tarief en de bijbehorende vrijstellingen.

⁸ HR 6 september 2024, ECLI:NL:HR:2024:1130, r.o. 4.6.2 jo. 4.8 jo. 4.10.1.

Voor het nalaten aan een donorkind blijft daarnaast van belang dat een donorkind zonder familierechtelijke betrekking niet automatisch erfgenaam is⁹. Als een donor zijn donorkind iets wil nalaten, moet dat daarom via een testament worden geregeld door het donorkind als erfgenaam of legataris op te nemen. Voor specifieke persoonlijke bezittingen kan er een codicil worden opgemaakt.

1.6 Centrale vraag

Welk advies kan er aan Priamos worden gegeven aan diens leden over de mogelijkheden om vermogen na te laten aan hun donorkinderen, volgens artikel 19 lid 1 sub f en artikel 19 lid 3 van de successiewet 1956?

1.7 Deelvragen

Theoriedeelvragen:

1. Welke verschillende typen donoren bestaan er in Nederland en wat houden deze donorvormen in?
2. Wat houdt artikel 19 lid 1 sub f en lid 3 van de successiewet 1956 in en welke invloed hebben de wijzigingen per 1 januari 2026 voor donoren?
3. Wat zegt jurisprudentie, literatuur en de wetgeving over de stappen die een donorvader moet doorlopen, om zijn donorkind een erfenis na te laten en welke vereisten zijn hiervoor?

Praktijkdeelvraag:

4. Op welke manier gaan de donoren huidig om met de erfbelasting, als zij hun donorkind geld willen nalaten?

1.8 Leeswijzer

Dit adviesrapport is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt de juridische positie van de verschillende typen donoren in Nederland besproken. Hoofdstuk 3 gaat in op artikel 19 lid 1 sub f en artikel 19 lid 3 van de Successiewet 1956, het family life-criterium, de relevante jurisprudentie en de wetwijziging per 1 januari 2026. In hoofdstuk 4 worden de erfrechtelijke mogelijkheden voor het nalaten aan donorkinderen behandeld en hoofdstuk 5 bevat de resultaten van het praktijkonderzoek. Hoofdstuk 6 sluit af met de conclusie en de beantwoording van de centrale vraag, waarna in hoofdstuk 7 het beroepsproduct wordt toegelicht.

⁹ Art. 4:10 lid 3 BW.

Hoofdstuk 2: Zaaddonoren in Nederland

2.1 Inleiding

Voor het beantwoorden van de centrale vraag wordt er in het eerste hoofdstuk gekeken naar de verschillende typen zaaddonoren in Nederland en wat deze donorvormen onderscheiden. Er zijn diverse redenen waarom een zwangerschap met eigen zaadcellen niet mogelijk is. Een mogelijkheid om dan toch zwanger te worden is door middel van de zaadcellen van een donor. Dit heet ook wel zaadceldonatie¹⁰. In dit hoofdstuk wordt er ingegaan op de verschillende typen donoren, de regels en wetgeving in Nederland en het verschil tussen een donor en een juridische vader.

2.2 Verschillende typen zaaddonoren

In Nederland worden zaaddonoren ingedeeld in drie categorieën: A-donor, B-donor en C-donor. Deze classificatie is gebaseerd op de bekendheid van de identiteit van de donor bij de moeder (of wensouder(s)) en het donorkind op het moment van de kunstmatige donorbevruchting en de geboorte. Het fundamentele verschil tussen deze typen zit in de mate van anonimiteit en de rechten die het donorkind later heeft om informatie over zijn of haar biologische vader op te vragen.

2.2.1 B-donor: onbekende donor

De onbekende zaaddonor is de man die via een spermabank zijn sperma heeft gedoneerd en wiens identiteit aan de moeder onbekend is op het moment dat de kunstmatige donorbevruchting plaatsvindt¹¹. De onbekende donor gaat tevens akkoord dat zijn donorkind op latere leeftijd de mogelijkheid heeft om te achterhalen wie zijn biologische vader is. De B-donor wordt in de praktijk ook wel de bereikbare donor genoemd. Indien een donorkind (na zijn 16^e verjaardag) de gegevens wilt opvragen gebeurt dit via CDBK en Fiom.

2.2.2 C-donor: bekende donor

Bij de bekende zaaddonor is de identiteit van de zaaddonor bij de geboorte van het kind wel bij de moeder bekend, maar hij is niet de partner van de moeder¹². In vergelijking met de onbekende donor heeft de bekende donor de mogelijkheid, als hij tot een nauwe persoonlijke betrekking staat met het kind, om een verzoek tot omgang aan te vragen bij de rechter¹³.

2.2.3 A-donor: anonieme donor

De anonieme donor is sinds 1 juni 2004 verboden in Nederland, omdat de wetgever vindt dat ieder kind het recht heeft om te weten van wie hij afstamt. De anonieme donor is vergelijkbaar met de onbekende donor. Het grootste verschil is dat de anonieme donor ook na zijn donatie voor zowel de moeder als het kind onbekend blijft. Omdat de anonieme donor niet meer in Nederland wordt

¹⁰ UMCG, 'Zaaddonatie: informatie voor wensouders', www.umcg.nl/-/kunstmatige-inseminatie-met-donorzaad-van-eigen-donor.

¹¹ Kamerstukken II, 2011/12, 33 032, nr 3, p.6.

¹² Kamerstukken II, 2011/12, 33 032, nr 3, p.6.

¹³ HR, 30 november 2007, ECLI:NL:HR:2007:BB9094, r.o. 3.4.1. jo. 3.4.2.

toegestaan worden die donoren opgeroepen om zich alsnog bekend te maken, in het belang van het kind¹⁴.

2.3 Regels en wetgeving in Nederland

2.3.1 Algemene regels en wetgeving

Een lichamelijk en geestelijke gezonde man kan zaaddonor worden als hij tussen de 18 en 45 jaar oud is. Het sperma wat wordt gedoneerd wordt ingevroren, waardoor er een voorraad wordt opgebouwd. Een spermadonor moet voor een periode van 1 tot 2 jaar op regelmatige basis sperma doneren en hij moet zich laten testen op seksueel overdraagbare aandoeningen. Door de toenemende vraag naar donorsperma is het maximaal aantal gezinnen waarbij één of meerdere kinderen verwerkt kunnen worden beperkt tot twaalf¹⁵.

De regels en wetgeving voor spermadonoren en de instellingen die kunstmatige donorbevruchting verrichten worden geregeld in de Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting (Wdkb). De donorgegevens worden opgenomen in een centraal digitaal registratiesysteem dat door het College donorgegevens kunstmatige bevruchting (Cdkb) wordt beheerd.

Een kind dat weet of vermoedt dat hij is verwekt met behulp van een donor kan vanaf twaalfjarige leeftijd persoonlijke, fysieke en sociale gegevens van de donor opvragen. Ouders kunnen dit verzoek doen als het kind jonger is dan twaalf jaar¹⁶. Vanaf zestien jaar kan een donorkind persoons identificerende gegevens van de donor (zoals naam, geboortedatum, woonplaats) opvragen¹⁷. Het is voor de donor niet mogelijk om zelf contact of informatie te verkrijgen over zijn donorkind. Ook wanneer het kind de donorgegevens heeft opgevraagd kan de donor geen contact leggen met het kind. Het donorkind bepaalt wanneer hij/zij contact wil leggen met de donor¹⁸.

In beginsel geldt voor de bekende en onbekende donoren die vóór 2004 hebben gedoneerd, dat de persoonsgegevens altijd verstrekt zullen worden, tenzij de donor een zwaarwegend belang kan aantonen¹⁹.

2.3.2 Regels en wetgeving voor onbekende donoren

Voor de onbekende donor is er geen afwijking van de algemene wetgeving. De onbekende donor is een variant op de anonieme donor, alleen gaat hij akkoord met de voorwaarden dat zijn donorkind op latere leeftijd zijn gegevens kan opvragen.

¹⁴ Donorconceptie, 'Anoniem donoren van sperma of eicellen', www.donorconceptie.nl/anoniem-donoren-van-sperma-eicellen.

¹⁵ Amsterdam UMC, 'Spermadonor worden', www.amsterdamumc.nl/nl/patienteninformatie/spermadonor-worden.

¹⁶ Art. 3 lid 1 Wdkb.

¹⁷ Kamerstukken II 2012/13, 30 486, nr. 5, p. 2.

¹⁸ Fiom, 'Informatie voor bekende spermadonoren', fiom.nl/donorconceptie/donoren/informatie-bekende-spermadonoren.

¹⁹ Kamerstukken II 2021/22, 35 870, nr. 5, p. 5.

2.3.3 Regels en wetgeving voor bekende donoren

Voor de bekende donor is de Wet donorgegevens kunstmatige bevruchting niet altijd van toepassing. Wanneer de inseminaties in een kliniek of ziekenhuis plaatsvindt is deze wet wel van toepassing. Indien de wensouder via thuisinseminatie (zelfinseminatie) zwanger wil worden is de Wdkb niet van toepassing. De bekende donor en wensouder kunnen er dan ook voor kiezen om een donorcontract vast te stellen²⁰.

In het donorcontract worden afspraken vastgesteld tussen de zaaddonor en de wensouder(s). Het is mogelijk om het contract zelf op te stellen, maar dit kan ook bij de notaris of een advocaat. Een donorcontract/overeenkomst is een familierechtelijke overeenkomst. Dit houdt in dat de gemaakte afspraken nageleefd moeten worden²¹. Wanneer hier niet aan wordt gehouden kan de rechter enkel ingaan op de inhoud van de overeenkomst. De rechter kan bijvoorbeeld niet de donor dwingen om meer zaad te doneren.

2.3.4 Regels en wetgeving voor anonieme donoren

Voor de anonieme donor geldt een afwijkende regeling, omdat de donor in beginsel altijd anoniem blijft voor de moeder en het kind. In artikel 12 Wdkb wordt de omgangsregeling geregeld voor donoren die voor 1 juni 2004 hebben gedoneerd. Indien de anonieme zaaddonor een verklaring heeft getekend waarin hij aangeeft dat hij zijn gegevens niet wil verstrekken, kan een donorkind deze niet opvragen. Alleen wanneer de donor toestemming heeft gegeven kunnen de gegevens worden verstrekt²². Hier kan alleen worden afgeweken als dit in strijd is met artikel 3 lid 2 Wdkb. In dit artikel wordt bepaald dat de Cdbk de gegevens alsnog kan verstrekken als de belangen van het kind (bijvoorbeeld medisch of door psychische noodzaak) zwaarder wegen dan de privacybelangen van de donor. De rechtspraak onderbouwt dit door de uitspraak van de rechtbank²³ waarbij de donor in eerste instantie geen toestemming had gegeven om zijn gegevens te verstrekken. In dit geval wogen de belangen van het kind zwaarder, waardoor de gegevens uiteindelijk toch zijn verstrekt.

2.4 Verschillen tussen donor en juridische vader

Er bestaan veel verschillen tussen een donor en juridische vader. Zo stelt de wet diverse vereisten aan een juridisch vader, waar de wet geen eisen stelt aan een donor. In deze paragraaf wordt ingegaan op de rechten en plichten van een donor/juridisch vader en welke verschillen er zijn.

2.4.1 De verwekker

De verwekker is de man die het kind samen met de moeder op natuurlijke wijze heeft doen ontstaan. De biologische vader is de man die in een biologische relatie staat tot het kind: het is mogelijk dat dit ook de verwekker is. Het verschil is dat een donor wel de biologische vader is, maar niet de verwekker²⁴.

²⁰ Donorconceptie, 'Spermadonor worden voor een bekende', donorconceptie.nl/donoren/spermadonor-worden/spermadonor-worden-voor-een-bekende.

²¹ Donorconceptie, 'Donorcontract', www.donorconceptie.nl/donorconceptie-z/juridische-aspecten/alles-wat-je-moet-weten-over-het-donorcontract.

²² Vreken-Westra, in: *T&C Gezondheidsrecht*, art. 12 WDKB, aant. 2a (online bijgewerkt tot en met 1 maart 2026).

²³ Rb 2 juni 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:5461, r.o. 5.33.

²⁴ Boelens e.a. 2024, p. 100.

Wanneer er sprake is van een biologisch ouderschap en van het family life-criterium (hier wordt verder op ingegaan in hoofdstuk 3) kan de biologische ouder ontvankelijk zijn in het verzoek tot omgang²⁵. Het verschil tussen de verwekker en een biologische ouder is dat de verwekker een onderhoudsverplichting heeft tegenover het kind, wanneer de moeder alleenstaand is en geen juridische vader heeft. Een donor kan niet worden aangesproken op zijn onderhoudsverplichting²⁶.

2.4.2 Algemene rechten en plichten van een donor

Als donor heb je in beginsel geen rechten en plichten tegenover het kind. Er bestaat namelijk geen familierechtelijke betrekking met het kind. Er zijn dan ook geen financiële verplichtingen. Deze rechten en plichten liggen bij de juridische ouders. Per 1 juni 2004 is het verplicht om de persoonsgegevens te laten registreren bij de het College Donorgegevens Kunstmatige Bevruchting als je doneert via een instelling²⁷.

2.4.2.1 Bekende donor

Een bekende donor heeft ten opzichte van de onbekende donor meer rechten. Een bekende donor kan, indien er sprake is van een nauwe persoonlijke betrekking met het kind, vervangende toestemming voor erkenning of om een omgangsregeling verzoeken. De belangrijkste rechtsregel is dat op grond van artikel 1:204 lid 3 BW vervangende toestemming voor erkenning kan worden verleend aan de biologische vader die niet de verwekker is, mits hij in een nauwe persoonlijke betrekking tot het kind staat en erkenning niet leidt tot een onaanvaardbare aantasting van de belangen van de moeder of de ontwikkeling van het kind.

Van schade aan het belang van het kind is slechts sprake als er reële risico's zijn dat het kind door erkenning wordt belemmerd in zijn sociaalpsychologische en emotionele ontwikkeling. Hiervan is geen sprake als het kind enige weerslag ondervindt ten gevolge van de erkenning. Bij de moeder is hier slechts sprake van wanneer zij door de erkenning in een zodanige onevenwichtige psychische toestand zou verkeren dat zij niet in staat is het kind een stabiele opvoeding te bieden²⁸.

In deze uitspraak²⁹ wordt de ontwikkeling van het kind en de belangen van de moeder onaanvaardbaar aangetast. Het kind heeft een beperking, waardoor de moeder fulltime voor het kind moet zorgen. Hierdoor wordt de erkenning van de biologische vader afgewezen, omdat de moeder in dit geval overbelast zou worden en de opvoedsituatie daardoor in gevaar kan komen.

Er is geen sprake van een onaanvaardbare aantasting van de belangen van de moeder wanneer zij aangeeft stress en spanning te ondervinden van de procedure en de man. Zo blijkt ook uit de uitspraak van het hof³⁰. Waarbij het hof oordeelde dat de vrouw in staat is om haar weerstand en negatieve gevoelens tegen over de man te beheersen, door middel van hulpverlening. Hierbij wogen de belangen van het kind en de man zwaarder.

²⁵ HR, 30 november 2007, ECLI:NL:HR:2007:BB9094, r.o. 3.4.1. jo. 3.4.2.

²⁶ Boelens e.a. 2024, p. 101.

²⁷ Art. 2 WDKB.

²⁸ Van Roermund, in: *GS Personen- en familierecht*, art. 1:204 lid 3 BW, aant. 14 (online bijgewerkt tot en met 15 september 2025)

²⁹ Hof 10 november 2022, ECLI:NL:GHSHE:2022:3900, r.o. 3.12.3 jo. 3.12.5.

³⁰ Hof 12 maart 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:1750, r.o. 5.11.

Voor het aannemen van die nauwe persoonlijke betrekking kijkt het Hof³¹ naar de feiten en omstandigheden waaruit (intended) family life blijkt, zoals afspraken en communicatie vóór de geboorte en het contact na de geboorte. Op het family life-criterium wordt in paragraaf 3.3.2 verder ingegaan.

2.4.2.2 Rechten en plichten van een juridisch vader

Een juridisch vader heeft ten opzichte van het kind verschillende rechten en plichten die rechtstreeks uit de wet voortvloeien. Deze rechtspositie heeft belangrijke gevolgen voor onder meer het gezag, de zorg- en onderhoudsplicht, het erfrecht en het recht op omgang.

Juridisch vader

Als juridisch vader heb je, in tegenstelling tot een donor, verschillende rechten en plichten ten opzichte van het kind. Deze rechtspositie volgt rechtstreeks uit de wet. Op grond van artikel 1:199 BW ben je juridisch vader wanneer je op het moment van de geboorte gehuwd bent met de vrouw uit wie het kind is geboren of een geregistreerd partnerschap met haar hebt, wanneer dit huwelijk of partnerschap binnen 306 dagen voor de geboorte door overlijden is geëindigd, wanneer je het kind hebt erkend, wanneer het vaderschap gerechtelijk is vastgesteld of wanneer je het kind hebt geadopteerd.

Familierechtelijke betrekking

Tussen een juridisch vader en zijn kind bestaat een familierechtelijke betrekking³². Daaraan zijn verschillende juridische gevolgen verbonden, onder meer op het gebied van naamrecht, gezag, onderhoud, erfrecht en nationaliteit. Juridisch vaderschap betekent echter niet automatisch dat de vader ook het ouderlijk gezag heeft; dat is alleen anders wanneer hij met de moeder is gehuwd of een geregistreerd partnerschap met haar heeft.

Ouderlijk gezag

Het ouderlijk gezag houdt in dat de ouder het recht en de plicht heeft om het kind te verzorgen en op te voeden³³. Daarnaast omvat het gezag ook het beheer van het vermogen³⁴ van het kind en de bevoegdheid om het kind in en buiten rechte te vertegenwoordigen³⁵. Als een vader gezag heeft, kan hij dus mede beslissen over belangrijke zaken in het leven van het kind.

Omgang, onderhoud en erfrecht

Ook wanneer de juridisch vader geen gezag heeft, behoudt hij het recht op omgang met het kind. Dit recht is neergelegd in artikel 1:377a BW. Daarnaast rust de plicht om financieel bij te dragen aan de verzorging en opvoeding van het kind op de juridische vader³⁶. Verder heeft juridisch vaderschap gevolgen voor het erfrecht, omdat het kind in dat geval rechtstreeks erfgenaam is van de vader³⁷. Hier wordt in hoofdstuk 4 verder op ingegaan. Tot slot kan het kind, wanneer de juridisch vader Nederlander is, zijn nationaliteit verkrijgen.

³¹ Hof 12 maart 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:1750, r.o. 5.6 jo. 5.7.

³² Art. 1:197 BW.

³³ Art. 1:247 BW.

³⁴ Art. 1:253i-1:253m BW.

³⁵ Art. 1:245 lid 4 BW.

³⁶ Art. 1:392 BW.

³⁷ Art. 4:10 BW.

2.4.3 Verschil

Een donor heeft in beginsel geen familierechtelijke band met het kind en daardoor ook geen rechten en plichten zoals onderhoud, gezag of erfrecht. Een juridische vader heeft die band wel; daardoor ontstaan voor hem verschillende wettelijke rechten en verplichtingen ten opzichte van het kind. Hij kan bijvoorbeeld rechten ontlenen aan het vaderschap op het gebied van gezag, omgang, onderhoud en erfopvolging.

Een bekende donor neemt een tussenpositie in. In tegenstelling tot een onbekende donor kan een bekende donor, als sprake is van een nauwe persoonlijke betrekking met het kind, meer rechten hebben. Zo kan hij onder omstandigheden vervangende toestemming vragen voor erkenning en kan hij ook een omgangsregeling verzoeken. Het verschil zit dus vooral in de juridische band met het kind: een juridisch vader heeft die band volledig, terwijl een donor die in principe niet heeft, behalve wanneer de situatie van de bekende donor tot extra rechten leidt.

2.5 Conclusie

In Nederland bestaan verschillende typen zaaddonoren, maar het gemeenschappelijke uitgangspunt is dat een donor in beginsel geen familierechtelijke betrekking met het kind heeft en daardoor ook geen automatische rechten of plichten draagt zoals de juridische vader. In Nederland is de anonieme A-donor niet langer meer toegestaan: deze vorm bood de minste rechtspositie doordat de identiteit van de donor niet bekend werd gemaakt. De B-donor is de onbekende donor uit een kliniek; ook hij heeft in beginsel geen onderhoudsplicht, gezag of erfrechtelijke band, maar zijn gegevens kunnen later onder voorwaarden wel door het donorkind worden opgevraagd. De C-donor is de bekende donor die eveneens niet automatisch de positie van juridische vader krijgt. Dit type donor kan onder omstandigheden en als er sprake is van een nauwe persoonlijke betrekking wel meer rechten ontlenen aan zijn band met het kind, zoals verzoeken tot omgang of vervangende toestemming voor erkenning. Daarmee verschilt de donor wezenlijk van de juridische vader, die op grond van de wet wél rechten en plichten heeft, waaronder gezag, onderhoud en erfrecht. In de praktijk worden de donorvormen ook wel Anonieme, Bereikbare en Contact donor genoemd. De A-donor is en blijft in beginsel anoniem. De B-donor is bereikbaar voor het donorkind en de C-donor staat in contact met het donorkind.

Hoofdstuk 3: Artikel 19 lid 1 sub f en lid 3 van de successiewet 1956

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 is de juridische positie van de verschillende typen donoren in Nederland besproken. In dit hoofdstuk wordt het fiscale kader van het nalaten aan donorkinderen onderzocht aan de hand van artikel 19 lid 1 sub f en artikel 19 lid 3 van de Successiewet 1956. Daarbij wordt aandacht besteed aan de achtergrond van deze regeling, de betekenis van het family life-criterium, de uitspraak van de Hoge Raad van 6 september 2024 en de wetswijziging per 1 januari 2026. Daarnaast wordt ingegaan op de hardheidsclausule en de praktische gevolgen van deze regeling voor donoren die vermogen aan hun donorkinderen willen nalaten.

3.2 De regelingen van artikel 19 lid 1 sub f en lid 3 van de Successiewet

Artikel 19 lid 1 sub f en lid 3 van de Successiewet zijn per 1 januari 2026 in het leven geroepen. Artikel 19 lid 1 sub f van de Successiewet 1956 luidt als volgt. Voor de toepassing van deze wet worden gelijkgesteld: ‘kinderen die niet in familierechtelijke betrekking staan tot de persoon waarvan uit een genetische test blijkt dat die hun biologische ouder is, met kinderen die wel in familierechtelijke betrekking staan tot die persoon.’ Artikel 19 lid 3 Successiewet voegt hieraan toe dat bij algemene maatregel van bestuur regels worden gesteld met betrekking tot de genetische test waarmee de belastingplichtige (zaaddonor en donorkind) het biologische ouderschap kan doen blijken.

3.3 Achtergrond van de regeling

Voor 1 januari 2026 was de wet zo geregeld dat een biologische vader kon nalaten, alleen zijn biologisch kind niet in aanmerking kwam voor de kind vrijstelling van de erfbelasting. De kind vrijstelling is een belastingvoordeel voor kinderen, wanneer een van zijn ouders is overleden. Hierbij kan een kind bij het overlijden een bepaald bedrag belastingvrij erven. Omdat voor 1 januari 2026 dit niet gold werd het kind van een biologische vader volgens de overheid belast als ‘andere erfgenamen’. Dit zorgde ervoor dat het kind meer belasting moest betalen over de verkregen erfenis.

3.3.1 Achtergrond artikel 19 lid 1 sub f

De invoering van artikel 19 lid 1 sub f Successiewet 1956 hangt samen met de rechtspraak van de Hoge Raad over de ongelijke behandeling van biologische kinderen in de erfbelasting. In een arrest van 6 september 2024³⁸ oordeelde de Hoge Raad dat een kind dat weliswaar de biologische afstammeling van de erflater is, echter niet juridisch is erkend, fiscaal niet als kind kon worden aangemerkt, ook niet wanneer tussen hen sprake was van een hechte band en jarenlang regelmatig contact. De Hoge Raad stelde vast dat dit onderscheid in bepaalde gevallen in strijd komt met het discriminatieverbod van artikel 14 EVRM in samenhang met artikel 8 EVRM, omdat het biologische kind met zijn ouder family life kan hebben zonder dat dit in de Successiewet wordt erkend. De rechter kon dit verschil echter niet zelf herstellen, hierdoor moest de wetgever actie ondernemen. Met de invoering van artikel 19 lid 1 sub f is daarop gereageerd: biologische kinderen worden onder

³⁸ HR 6 september 2024, ECLI:NL:HR:2024:1130, r.o. 4.6.2, 4.8 en 4.10.1.

voorwaarden gelijkgesteld met kinderen die in familierechtelijke betrekking staan tot de erflater, mits met een genetische test kan worden aangetoond dat het biologische ouderschap bestaat.

3.3.2 Family life-criterium

Het family life-criterium vloeit voort uit artikel 8 EVRM. Dit artikel bepaald dat eenieder recht heeft op eerbiediging van zijn familie/gezinsleven en privéleven (family life) en dat inmenging daarin van enig openbaar gezag slechts is toegestaan voor zover die inmenging bij de wet is voorzien en noodzakelijk is in een democratische samenleving.

Family life voor de erfbelasting

In de context van de erfbelasting werd dit criterium gebruikt om te beoordelen of tussen een biologische vader en een kind een zodanig nauwe band bestond dat ongelijke fiscale behandeling niet langer gerechtvaardigd was. Daarbij werd gekeken naar factoren als betrokkenheid bij verzorging en opvoeding, het contact na de geboorte en de aard van de relatie tussen de ouders en het kind. In de rechtspraak bleek deze toets echter lastig toepasbaar, omdat zij sterk afhankelijk was van de concrete feiten en omstandigheden van het geval. Om die reden heeft de wetgever ervoor gekozen om in de Successiewet niet langer aan te sluiten bij een moeilijk hanteerbare family-life-toets, maar bij een objectiever criterium: biologisch ouderschap, aangetoond met een DNA-test³⁹. Daarmee is beoogd om biologische kinderen fiscaal gelijk te behandelen aan juridische kinderen en de eerdere ongelijkheid in de erfbelasting weg te nemen.

Family life voor het personen- en familierecht

Hoewel het family life-criterium in de erf- en schenkbelasting dus naar de achtergrond is verschoven, blijft het in het personen- en familierecht wél van groot belang, met name wanneer een biologische vader een omgangsregeling met zijn kind wil verzoeken. In dat kader geldt dat niet alleen het biologisch vaderschap relevant is, maar vooral de vraag of tussen de vader en het kind sprake is van een nauwe persoonlijke betrekking. Bij de beoordeling daarvan wordt onder meer gekeken naar de betrokkenheid van de vader bij de verzorging en opvoeding van het kind, het contact na de geboorte en de omstandigheden van het geval⁴⁰. Een andere definitie voor family life is “eenieder van wie op grond van de omstandigheden van het geval moet worden aangenomen dat hij tot een kind in zodanige betrekking staat of heeft gestaan dat hij met het kind een ‘gezinsleven’ in de zin van deze verdragsbepaling heeft, in beginsel, wanneer het kind niet met hem samenwoont, gerechtigd is met het kind regelmatig omgang of althans contact te hebben⁴¹.” Met andere woorden: er is sprake van een nauwe persoonlijke band tussen ouder en het kind, waarbij de ouder in beginsel recht heeft op regelmatig contact met het kind ook als zij niet samenwonen.

Indien family life niet kan worden aangenomen, betekent dit niet dat de biologische vader geen beroep op artikel 8 EVRM kan doen. Uit jurisprudentie⁴² volgt dat het recht van de biologische vader op toegang tot zijn kind onderdeel kan uitmaken van zijn family life. Een beslissing om hem op voorhand niet-ontvankelijk te verklaren in een verzoek tot omgang vormt dan een inmenging in het privéleven, hierdoor is er een inhoudelijke belangenafweging vereist. Daarbij moeten alle betrokken

³⁹ Kamerstukken II 2025/26, 36 812, nr. 3, p. 67.

⁴⁰ Rb 2 oktober 2025, ECLI:RBROT:2025:11766, r.o. 3.2.3.

⁴¹ Wortmann, in: *GS Personen- en familierecht*, art. 1:377a BW, aant. 8 (online, bijgewerkt tot en met 1 januari 2026).

⁴² Rb 18 februari 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:6083 (zonder rechtsoverweging).

belangen worden meegewogen, waarbij het belang van het kind vooropstaat, maar ook betekenis toekomt aan de identiteit van de biologische vader en zijn wens om een rol in het leven van het kind te vervullen.

Het is tevens niet mogelijk om family life in een donorcontract, zoals benoemd in paragraaf 2.3.3, uit te sluiten. Het oordeel dat er tussen de vader en zijn biologische kind een nauwe persoonlijke betrekking bestaat, dient te worden gebaseerd op de feiten en omstandigheden die zich vóór en na de geboorte hebben voorgedaan⁴³. Dit wordt nogmaals onderbouwd uit de uitspraak van het hof⁴⁴ waarin wordt bevestigd dat het bestaan van family life/een nauwe persoonlijke betrekking niet ter vrije beoordeling is van de partijen. Dit kan niet bij voorbaat in een overeenkomst worden uitgesloten.

3.4 De wijzigingen per 1 januari 2026

Vanaf 1 januari 2026 worden biologische kinderen in de Successiewet gelijkgesteld met kinderen die wel in familierechtelijke betrekking staan tot hun biologische ouder. Daardoor kan ook een donorkind bij een verkrijging van zijn biologische ouder onder de kind regeling vallen, met het bijbehorende kind tarief en de hogere kind vrijstelling. Voor die gelijkstelling moet wel met een genetische test kunnen worden aangetoond dat er biologisch ouderschap bestaat⁴⁵. Daarnaast kunnen biologische kinderen zonder juridische band alleen erven wanneer zij in het testament staan.

Doordat biologische kinderen in de erf- en schenkbelasting worden gelijkgesteld met juridische kinderen, vallen zij ook onder de jaarlijkse schenkingsvrijstelling⁴⁶. In 2026 mag een ouder daarom € 6.908 belastingvrij aan een kind schenken⁴⁷. Daarbij geldt dat partners door de Belastingdienst als één schenker worden gezien, zodat een kind niet tweemaal van dezelfde ouderlijke vrijstelling kan profiteren door zowel van de biologische vader als van de juridische moeder afzonderlijk een bedrag van € 6.908 te ontvangen in hetzelfde jaar. Net zoals voor de erfbelasting geldt hierbij dat er via een genetische test het biologisch ouderschap moet kunnen worden aangetoond.

3.5 Hardheidsclausule

De staatssecretaris van Financiën heeft een hardheidsclausule⁴⁸ toegepast voor vergelijkbare situaties waarin een kind erfde van zijn biologische vader, zonder familierechtelijke betrekking maar met aantoonbaar biologisch ouderschap en family life. Voor gelijke gevallen die zich vóór 1 januari 2026 hebben voorgedaan, kan daarom een beroep op de hardheidsclausule worden gedaan. Een beroep op deze clausule kan betekenen dat het lagere tarief en de kind vrijstelling wordt toegepast. In bijlage A is de hardheidsclausule opgenomen. Op pagina 2 staan de contactgegevens voor het indienen van een beroep op deze hardheidsclausule.

⁴³ Rb 3 juli 2019, ECLI:NL:RBMNE:2019:2992 (zonder rechtsoverweging).

⁴⁴ Hof Arnhem-Leeuwarden 13 augustus 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:5151, r.o. 6.6.

⁴⁵ Kamerstukken II 2025/26, 36 812, nr. 3, p. 66.

⁴⁶ Van Vijfeijken, in: *T&C Erfrecht civiel en fiscaal*, art. 24 SW (online bijgewerkt tot en met 1 maart 2026).

⁴⁷ Belastingdienst, 'Tariefblad 2026 Erf- en schenkbelasting', odb.belastingdienst.nl/wp-content/uploads/2025/10/Fiscale-jaargegevens-Erfbelasting-en-Schenkbelasting-2026-20-10-2025-Conceptversie.pdf.

⁴⁸ Ministerie van Financiën, Mededeling van 20 juni 2025, nr. 2025-126048, 'Schenk- en erfbelasting. Formeel recht. Biologisch kind'.

3.6 Praktische gevolgen

Door de nieuwe wetgeving is het verplicht om een legale DNA-test af te nemen, zodat het aantoonbaar is dat de biologische vader, ook daadwerkelijk de biologische ouder is. Vooral nog worden er geen formele eisen gesteld aan de DNA-test. Zolang de uitslag van de DNA-test bewijst dat het donorkind de zoon/dochter is van de biologische vader is dat voldoende⁴⁹.

Mocht er in het verleden een DNA-test zijn gedaan om de biologische band vast te stellen, is het niet nodig om nogmaals een test af te nemen. Er zijn op dit moment volgens de wetgever geen aanleidingen om misbruik van de regeling te maken, hierdoor is ervoor gekozen geen nadere eisen te stellen. Indien er vanuit de praktijk signalen worden opgevangen dat het niet opstellen van nadere voorwaarden problemen oplevert, kan de wetgever volgens algemene maatregel van bestuur regels aan de DNA-test opleggen⁵⁰.

3.7 Conclusie

Uit dit hoofdstuk volgt dat de fiscale behandeling van donorkinderen per 1 januari 2026 ingrijpend is gewijzigd, doordat artikel 19 lid 1 sub f en lid 3 van de Successiewet 1956 biologische kinderen onder voorwaarden gelijkstellen aan juridische kinderen. Die gelijkstelling is mede ingegeven door de rechtspraak over het family life-criterium, dat in de erf- en schenkbelasting is vervangen door het objectievere uitgangspunt van aantoonbaar biologisch ouderschap via een genetische test. Voor gevallen van vóór de wetwijziging kan daarnaast onder omstandigheden een beroep worden gedaan op de hardheidsclausule, zodat ook die situaties fiscaal gunstiger kunnen worden behandeld. Tegelijkertijd blijft gelden dat een donorkind zonder familierechtelijke betrekking niet automatisch erfgenaam is, zodat voor een daadwerkelijke nalatenschap nog steeds een testament noodzakelijk blijft.

⁴⁹ Vakstudie, in: *T&C Successiewet*, art. 19 SW 1956, aant. 2, (online bijgewerkt tot en met 27 mei 2026).

⁵⁰ Kamerstukken II 2025/26, 36 812, nr. 3, p. 67.

Hoofdstuk 4: Nalatenschap

4.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 is de juridische positie van donoren besproken en in hoofdstuk 3 is toegelicht hoe artikel 19 lid 1 sub f en lid 3 van de Successiewet 1956 de fiscale behandeling van donorkinderen heeft veranderd, mede in het licht van het family life-criterium en de hardheidsclausule. Daarmee is de fiscale kant van het nalaten aan donorkinderen duidelijk geworden, maar blijft nog de vraag hoe dit civielrechtelijk moet worden vormgegeven. In dit hoofdstuk wordt daarom ingegaan op de erfrechtelijke mogelijkheden voor donoren, waaronder de positie van erfgenamen, legatarissen en lastbevoordeelden, en op de stappen die nodig zijn om een donorkind rechtsgeldig te laten erven.

4.2 Erfrechtelijke uitgangspunten

Na het overlijden kunnen drie verschillende groepen aanspraak maken op de nalatenschap: erfgenamen, legatarissen en lastbevoordeelden. Deze drie hebben elk een eigen erfrechtelijke positie en verkrijgen op een verschillende manier uit de nalatenschap. In de komende paragrafen wordt per groep toegelicht wie deze verkrijgers zijn en hoe hun verkrijging tot stand komt.

4.2.1 Erfgenamen

Wanneer de erflater geen uiterste wilsbeschikking (testament) heeft opgesteld, wordt zijn nalatenschap volgens de wet verdeeld over gelijke delen van zijn erfgenamen⁵¹. Dit wordt erfopvolging bij versterf genoemd⁵². In artikel 4:10 BW wordt de volgorde van de erfgenamen bepaald⁵³.

Het Nederlands versterfrecht volgt een parenteel stelsel, de nalatenschap wordt volgens opklimmende parentelen (familiegroepen) verdeeld. De eerste parentelen zijn de afstammelingen (juridische kinderen) van de erflater en de echtgenoot of geregistreerd partner. Indien de erflater geen echtgenoot en kinderen heeft wordt de nalatenschap verdeeld over de tweede groep. De tweede groep bestaat uit de ouders, broers en zussen van de erflater. Indien de erflater ook geen ouders of broers of zussen heeft wordt de nalatenschap verdeeld over de derde groep: de grootouders. Wanneer ook deze niet aanwezig zijn zal de nalatenschap worden verdeeld over de laatste groep: de overgrootouders⁵⁴.

Voordat de nalatenschap wordt verdeeld onder de volgende groep kan er nog sprake zijn van plaatsvervulling. Plaatsvervulling houdt in dat als een erfgenaam uit een bepaalde familiegraad (bijvoorbeeld een broer of zus van de overledene) al eerder is overleden, diens kinderen in zijn of haar plaats treden en het deel erven dat die ouder zou hebben gekregen. Het zorgt ervoor dat de nalatenschap niet “verloren” gaat, maar binnen de familie blijft door via de kinderen van de overleden erfgenaam te worden doorgegeven.

⁵¹ Van Vijfeijken, Gubbels, 2026, 3.4.0.A.

⁵² Art. 4:1 lid 1 BW.

⁵³ Art. 4:10 BW.

⁵⁴ Kolkman, in: *T&C BW*, art. 4:10 BW, (online bijgewerkt tot en met 1 maart 2026).

Stel bijvoorbeeld dat Jan overlijdt zonder testament en hij heeft een broer, Peter, die al eerder is overleden. In het geval dat Peter niet meer leeft treden zijn kinderen, Jan's neven en nichten, op als plaatsvervangers. Zij erven dan het aandeel dat Peter bij leven van Jan's nalatenschap zou hebben gekregen, waardoor neven en nichten op deze manier toch erfgenamen kunnen worden. De nalatenschap gaat dan niet door naar de volgende groep.

Rechten en plichten van een erfgenaam

Als erfgenaam verkrijg je (een deel) van de nalatenschap van de erflater via rechtswege, dat houdt in, automatisch bij het overlijden zonder hiervoor dat hier een aparte levering voor nodig is. Als erfgenaam heb je het recht om de nalatenschap te aanvaarden, verwerpen of beneficiair te aanvaarden, en treden van rechtswegen in de rechten van de erflater⁵⁵. Als erfgenaam ben je verplicht op de nalatenschap zorgvuldig te onderzoeken en schulden te inventariseren en te voldoen.

Mogelijkheden aanvaarden nalatenschap

De erfgenamen hebben drie mogelijkheden om de nalatenschap te aanvaarden: zuiver, beneficiair of verwerpen. Bij zuivere aanvaarding aanvaardt de erfgenaam de nalatenschap zonder voorbehoud. Hiermee aanvaardt hij ook de eventuele schulden van de erflater. Wanneer de erfgenaam de nalatenschap beneficiair aanvaardt, aanvaardt hij onder het voorrecht van de boedelbeschrijving. Daarbij is de erfgenaam niet met zijn vermogen aansprakelijk voor de mogelijke schulden van de nalatenschap, wanneer de schulden hoger blijken te zijn dan het vermogen. Tot slot kan de erfgenaam de nalatenschap verwerpen. De erfgenaam weigert dan de nalatenschap en is hiermee niet meer aansprakelijk voor de schulden⁵⁶.

4.2.2 Legataris

Een legataris is een persoon aan wie door een erflater bij testament een legaat wordt toegekend. Een legaat is een uiterste wilsbeschikking waarin de erflater een of meerdere personen een vorderingsrecht toekent⁵⁷. Een legataris is geen erfgenaam, maar verkrijgt een vorderingsrecht op de erfgenamen. Dit houdt in dat de legataris als schuldeiser optreedt ten opzichte van de erfgenamen, die verplicht zijn het legaat uit te keren. Het legaat bestaat uit een goed, geldbedrag of een andere prestatie⁵⁸.

4.2.3 Lastbevoordeelden

Wanneer de erflater een of meer erfgenamen of legatarissen een verplichting heeft opgelegd die niet bestaat uit een afgifte van een legaat, wordt er gesproken van een testamentaire last. Wanneer deze last bestaat uit een verplichting een prestatie te verrichten ten opzichte van een persoon, verkrijgt deze persoon een lastbevoordeelde. Er is dan pas sprake van een last, wanneer de prestatie niet verricht kan worden⁵⁹. Hier wordt verder niet op ingegaan, omdat dit niet van toepassing is.

⁵⁵ Wortmann & Van Duivendijk-Brand, 2023, p.191.

⁵⁶ Hoogwout, VFP 2019/32.

⁵⁷ Art. 4:117 lid 1 BW.

⁵⁸ Van Vijfeijken, Gubbels, 2026, 3.4.0.B.

⁵⁹ Van Vijfeijken, Gubbels, 2026, 3.4.0.C.

4.3 De stappen om het donorkind te laten erven

Een biologisch kind wordt niet aangemerkt als erfgenaam. Een erfgenaam vereist een familierechtelijke betrekking, zoals bedoeld in artikel 4:10 lid 3 BW. Om te kunnen nalaten aan een donorkind moet er daarom een testament worden opgesteld. De wet heeft bepaald dat er twee mogelijkheden zijn voor het opstellen van een uiterste wil. Dit kan door middel van een onderhandse akte of een notariële akte⁶⁰. De uitzondering hierbij is het codicil. Hierbij kunnen alleen goederen worden toegekend.

4.3.1 Algemene vereisten

Een uiterste wilsbeschikking is een eenzijdige rechtshandeling, werkend na het overlijden. Dit betekent dat de erflater op het moment van het opstellen van de uiterste wilsbeschikking handelingsbekwaam moet zijn. De beschikking kan alleen worden herroepen door middel van een uiterste wil geschieden door de erflater⁶¹.

Een uiterste wilsbeschikking is alleen nietig wanneer deze in strijd is met de openbare en/of goede zeden. Of de beschikking in strijd is met de openbare en/of goede zeden wordt bepaald aan de hand van de maatschappelijke opvattingen. Alleen de bepaling die in strijd is met de openbare orde/goede zeden is in nietig. De rest van de uiterste wilsbeschikking blijft in beginsel geldig⁶².

4.3.2 Onderhandse akte

Een onderhandse akte is een testament die door de erflater zelf wordt geschreven, door een ander of met mechanische middelen⁶³. Aan de onderhandse akte worden verschillende vereisten gesteld. De erflater moet in staat zijn de inhoud van de onderhandse akte te kunnen lezen⁶⁴. De onderhandse akte moet door de erflater worden ondertekend⁶⁵. Indien de akte is geschreven door mechanische middelen en uit meer dan één bladzijde bestaat, moet de erflater iedere bladzijde nummeren en ondertekenen. Zodra de erflater de onderhandse akte niet kan lezen, is de beschikking nietig⁶⁶. De onderhandse akte moet vervolgens door de erflater aan een notaris ter hand worden gesteld. De erflater moet daarbij de akte aan de notaris ter hand uitbrengen. Hij moet daarbij verklaren dat het aangeboden stuk zijn uiterste wil bevat en dat aan de vereisten van ondertekening en waarmerking is voldaan. Daarbij zal de notaris de erflater de keuze geven om het stuk gesloten aan te bieden, hierbij mag het stuk slechts geopend worden, indien de voorwaarden op de dag van overlijden zijn vervuld⁶⁷. Vervolgens maakt de notaris van de bewaargeving en de verklaring van de erflater een akte op, die door de erflater en notaris worden ondertekend⁶⁸.

⁶⁰ Art. 4:94 BW.

⁶¹ Mellema-Kranenburg, in: *T&C BW*, art. 4:42 BW (online bijgewerkt tot en met 1 maart 2026).

⁶² Mellema-Kranenburg, in: *T&C BW*, art. 4:44 BW (online bijgewerkt tot en met 1 maart 2026).

⁶³ Breemhaar, in: *GS Erfrecht*, Art. 4:95 BW, aant. 2 (online bijgewerkt tot en met 16 november 2025).

⁶⁴ Art. 4:95 lid 1 BW.

⁶⁵ Art. 4:95 lid 2 BW.

⁶⁶ Art. 4:95 lid 1 BW.

⁶⁷ Art. 4:95 lid 3 BW.

⁶⁸ Art. 4:95 lid 4 BW.

4.3.3 Notariële akte:

Een uiterste wilsbeschikking kan ook worden opgesteld door middel van een notariële akte, ook wel notarieel testament genoemd. Een notarieel testament mag alleen de uiterste wilsbeschikking bevatten en geen andere rechtshandelingen. Voordat de notariële akte goedgekeurd kan worden, moet de notaris de gelegenheid hebben gekregen om de inhoud van de akte te controleren. Daarnaast toetst de notaris of de testateur wilsbekwaam is. Wanneer dit is getoetst zal de notaris de zakelijke inhoud van de akte aan de testateur meedelen, verzegeld met een toelichting daarop. Hierbij zal de notaris eventuele gevolgen toelichten die voortvloeien uit de inhoud van de akte. Wanneer deze stappen zijn doorlopen kan de akte worden ondertekend⁶⁹.

4.3.4 Codicil

Een codicil is een bijzondere vorm van een uiterste wil, welke is geregeld in artikel 4:97 BW. Een codicil is een met de hand geschreven, gedagtekend en ondertekend stuk. Voor een codicil gelden dezelfde algemene voorwaarden als voor de onderhandse akte en notariële akte. Het verschil tussen een codicil en een onderhandse of notariële akte, is dat bij een codicil geen notaris van toepassing is. Omdat er geen notaris van toepassing is kan in een codicil aan de legaten enkel: kleren, lijftoebehoren, bepaalde lijfsieraden, bepaalde tot de inboedel behorende zaken of bepaalde boeken worden toegekend⁷⁰.

4.4 Jurisprudentie

ECLI:NL:RBDHA:2026:8959 (r.o. 5.4 en 5.18)

In deze zaak had de erflater een concept-testament opgesteld. Hierbij had zij een testament met de hand opgeschreven, maar is zij niet naar een notaris gegaan om het testament vast te leggen. Er kan in dit soort gevallen alleen van de vereisten worden afgeweken wanneer het volgen van deze regel (het niet gaan naar de notaris) in de gegeven omstandigheden naar maatstaven redelijk en billijkheid onaanvaardbaar is. Het gaat hierbij erom dat het toepassen van de rechtsregel tot onaanvaardbare gevolgen leidt. In dit geval leidt het niet volgen van het concept-testament niet tot onaanvaardbare gevolgen. Het is dan ook altijd van belang om met het testament naar de notaris te gaan, slechts in uitzonderlijke gevallen is het testament anders nog rechtsgeldig.

4.5 Verschillen in nalatenschappen

Voordat een zaaddonor een donorkind kan nalaten, is het belangrijk om te begrijpen welke praktische gevolgen de verschillende erfrechtelijke mogelijkheden hebben. Omdat een biologisch kind zonder familierechtelijke band niet automatisch erfgenaam is, moet bewust worden gekozen voor een passende vorm van uiterste wilsbeschikking. De keuze tussen het benoemen tot legataris, erfgenaam of het opmaken van een codicil heeft verschillende gevolgen voor de positie van het donorkind en voor de wijze waarop de verkrijging juridisch wordt vormgegeven.

⁶⁹ Van Tijdenhof- van Haare e.a. 2023, p. 62.

⁷⁰ Van Mourik & Schols, 2021, p.52.

4.5.1 Het benoemen tot legataris

Wanneer een zaaddonor het donorkind in een testament benoemt tot legataris, verkrijgt het donorkind geen erfgenaamschap maar een vorderingsrecht op de erfgenamen. Het donorkind krijgt dan recht op afgifte van een bepaald goed, een geldbedrag of een andere prestatie, zoals door de erflater in het testament is bepaald⁷¹. De erfgenamen zijn vervolgens gehouden om dit legaat uit te voeren.

In de praktijk betekent dit dat het donorkind wel deelt in de nalatenschap, maar geen deel uitmaakt van de kring van erfgenamen. Daardoor treedt het donorkind niet van rechtswege in de rechten en verplichtingen van de erflater, maar heeft het uitsluitend een aanspraak jegens de erfgenamen. Een belangrijk voordeel hiervan is dat de legataris in beginsel niet aansprakelijk is voor de schulden van de nalatenschap. Deze constructie is daarom vooral geschikt wanneer de donor het donorkind een concreet vermogensbestanddeel of een vastgesteld bedrag wil nalaten, zonder hem of haar volledig bij de afwikkeling van de nalatenschap te betrekken.

4.5.2 Het benoemen tot erfgenaam

Wanneer een zaaddonor het donorkind in een testament benoemt tot erfgenaam, krijgt het donorkind een veel sterkere erfrechtelijke positie. In dat geval verkrijgt het donorkind van rechtswege een aandeel in de nalatenschap op het moment van overlijden. Daarmee wordt het donorkind, ondanks het ontbreken van een familierechtelijke betrekking, via testament volledig betrokken in de erfopvolging.

Voor de praktijk heeft dit belangrijke gevolgen. Het donorkind kan als erfgenaam de nalatenschap zuiver aanvaarden, beneficiair aanvaarden of verwerpen. Aan deze keuze zijn rechtsgevolgen verbonden, met name ten aanzien van de aansprakelijkheid voor schulden van de nalatenschap. Bij zuivere aanvaarding kan de erfgenaam ook met het eigen vermogen aansprakelijk worden voor nalatenschapsschulden, terwijl bij beneficiaire aanvaarding slechts aansprakelijkheid bestaat voor zover de nalatenschap toereikend is⁷². Het benoemen tot erfgenaam is daarom vooral passend wanneer de donor het donorkind daadwerkelijk een gelijkwaardige positie wil geven ten opzichte van andere erfgenamen en wil laten delen in het geheel of in een breukdeel van de nalatenschap.

4.5.3 Het opmaken van een codicil

Een codicil is een bijzondere vorm van uiterste wil die zonder tussenkomst van een notaris kan worden opgesteld. Het moet volledig met de hand zijn geschreven, zijn gedagtekend en zijn ondertekend. Juist doordat geen notaris is betrokken, is het codicil laagdrempeliger dan een notarieel testament, maar deze eenvoud gaat gepaard met duidelijke beperkingen.

In de praktijk is een codicil slechts bruikbaar voor een zeer beperkte categorie goederen, zoals kleding, lijfsieraden, bepaalde inboedelzaken en bepaalde boeken. Een codicil kan daarom niet worden gebruikt om een donorkind tot erfgenaam te benoemen of om een geldbedrag of algemeen vermogensbestanddeel na te laten. Voor een zaaddonor die een donorkind wezenlijk financieel wil bevoordelen, biedt het codicil dan ook onvoldoende mogelijkheden. Hoogstens kan via een codicil

⁷¹ Kolkman, in: *T&C BW*, art. 4:117 BW, (online bijgewerkt tot en met 1 maart 2026).

⁷² Hoogwout, VFP 2019/32.

een persoonlijk voorwerp aan het donorkind worden nagelaten. Deze voorwerpen moeten ook ieder individueel worden benoemd en toegewezen⁷³.

In tabel 1 is eenvoudig het verschil weergegeven.

Aspect	Legataris	Erfgenaam	Codicil
<i>Positie</i>	Schuldeiser erfgenamen	Volledige erfopvolging	Beperkt legaat
<i>Aansprakelijkheid schulden</i>	Nee	Ja, afhankelijk van aanvaarding	Nee
<i>Inhoud</i>	Goed, bedrag, prestatie	Volledige nalatenschap/deel	Alleen persoonlijke goederen
<i>Notaris nodig</i>	Ja (voor testament)	Ja (voor testament)	Nee
<i>Geschikt voor donorkind</i>	Voor specifiek bedrag/goed	Voor volledige erfopvolging	Slechts voor persoonlijke voorwerpen

Tabel 1 overzicht nalaten

4.6 Conclusie

Samenvattend kan worden geconcludeerd dat het nalaten aan een donorkind civielrechtelijk alleen mogelijk is wanneer de donor daar zelf actief voorzieningen voor treft. Omdat een donorkind zonder familierechtelijke band niet onder de wettelijke erfopvolging valt, moet de donor zijn donorkind in een testament benoemen als erfgenaam of legataris, waarbij beide vormen verschillende rechtsgevolgen hebben voor de positie van het donorkind en de aansprakelijkheid binnen de nalatenschap. Het codicil is in dat verband slechts aanvullend bruikbaar voor een beperkte categorie persoonlijke goederen en is onvoldoende wanneer de donor een donorkind financieel wezenlijk wil bevoordelen. Jurisprudentie voegt hieraan toe dat het belangrijk is om het concept-testament vast te stellen bij de notaris, anders is het testament niet geldig.

⁷³ Breemhaar, in: *GS Erfrecht*, art. 4:97 BW, aant. 4.1 (online bijgewerkt tot en met 16 november 2025)

Hoofdstuk 5: Interview

Voor dit onderzoek zijn twee donoren geïnterviewd: Jim, een anonieme donor en een bekende donor. Het doel van deze interviews was om inzicht te verkrijgen in de wijze waarop donoren hun rol ervaren, hoe zij de nieuwe wetgeving beoordelen en welke vragen bij hen leven ten aanzien van het nalaten aan donorkinderen. De interviews waren opgebouwd uit drie delen. In het eerste deel stonden vragen centraal over hun achtergrond als donor en hun relatie met de donorkinderen, in het tweede deel werd ingegaan op hun kennis van de nieuwe wetgeving en in het derde deel op de wijze waarop zij denken over nalaten en de juridische en praktische aandachtspunten die daarbij een rol spelen. De interview vragen en het volledige interview is gedocumenteerd in bijlage B en C.

Totstandkoming van het donorschap

De bekende donor beschrijft dat zijn donorschap voortkwam uit een concrete persoonlijke vraag van twee moeders die destijds een relatie met elkaar hadden, van wie één al jaren zijn beste vriendin was. Zijn keuze om donor te worden was enerzijds ingegeven door de wens om deze vrouwen te helpen, maar anderzijds ook door een persoonlijke motivatie: hoewel hij zelf single was, bood het donorschap hem de mogelijkheid om toch in zekere zin vader te worden. Het donorschap kwam in deze situatie dus voort uit vertrouwen, vriendschap en wederzijdse bekendheid, waardoor al vanaf het begin sprake was van een directe en persoonlijke betrokkenheid bij het ontstaan van de kinderen.

Jim beschrijft een wezenlijk andere route. Hij werd begin jaren tachtig een anonieme donor, toen hij nog jong was, zelfstandig woonde en in de politiek werkzaam was. Zijn keuze werd mede beïnvloed door de maatschappelijke context van die tijd. Hij las over een kliniek in Leiden, die destijds de enige kliniek was waar ook vrouwen zonder heterorelatie terechtkonden voor zaaddonatie. Het ging daarmee niet alleen om heteroseksuele paren met vruchtbaarheidsproblemen, maar ook om alleenstaande vrouwen en lesbische koppels die elders veel minder of geen toegang hadden tot deze vorm van zorg. Juist dat gegeven was voor hem doorslaggevend: hij wilde bijdragen aan de mogelijkheid voor deze vrouwen om toch een kind te kunnen krijgen, omdat zij anders moeilijk geholpen konden worden.

Jim kon zich niet vinden in het idee van anonimiteit als donor. Hoewel hij formeel als anonieme donor begon, gaf hij aan dat hij het gevoel had dat volledige anonimiteit bijna suggereerde dat er iets verkeerd zou zijn aan donorschap. Daarom sprak hij er openlijk over en schreef hij zich in bij alle databanken, zodat eventuele donorkinderen hem later konden vinden.

Relatie met de donorkinderen

Ook in de relatie met de donorkinderen zijn duidelijke verschillen zichtbaar. De bekende donor is vanaf het begin betrokken geweest bij het leven van zijn kinderen; hij was bij de geboortes aanwezig en had in de eerste jaren regelmatig contact via bezoeken, verjaardagen en gezamenlijke activiteiten. Nadat de relatie met de moeders verslechterde, veranderde ook de vorm van het contact. Tegenwoordig verloopt dit vooral via telefoon en sociale media, aangevuld met incidentele ontmoetingen. Hij omschrijft zichzelf als een vader op de achtergrond: beschikbaar en bereikbaar, maar zonder zich actief met hun leven te bemoeien.

Jim heeft daarentegen pas op latere leeftijd contact gekregen met zijn donorkinderen, via de Fiom en de KID-DNA-databank. Dat contact is uitgegroeid tot een hechte band met alle zeven donorkinderen en inmiddels ook met dertien kleinkinderen. Hij ziet hen minstens twee keer per jaar, heeft geregeld gezamenlijk contactmomenten en beschrijft de onderlinge verhoudingen als goed en harmonieus. Tegelijkertijd maakt ook hij onderscheid tussen deze band en de relatie met zijn eigen juridische kinderen. Hij ervaart het contact als een verrijking, maar bewaakt wel zijn grenzen en voelt zich niet verantwoordelijk in de zin van volledige verzorging of financiële ondersteuning.

Bekendheid met de nieuwe wetgeving

Een belangrijk verschil tussen beide donoren is hun bekendheid met de nieuwe regelgeving over de fiscale positie van donorkinderen. De bekende donor geeft aan dat hij vóór het interview niet wist dat donorkinderen per 1 januari 2026 voor de erfbelasting fiscaal gelijk worden gesteld aan juridische kinderen. Hij had zijn testamentaire en fiscale zaken al eerder geregeld op basis van de oude regels, vanuit de veronderstelling dat zijn donorkinderen anders met een veel hoger belastingtarief zouden worden geconfronteerd. Voor hem verandert de wetswijziging daarom inhoudelijk weinig, behalve dat wat hij al had geregeld voor zijn kinderen fiscaal gunstiger uitpakt.

Jim was wel al op de hoogte van de wetswijziging, onder meer via Priamos en via het nieuws over rechtspraak⁷⁴, welke veel verandering heeft gebracht voor de gelijkstelling. Toch geeft hij aan dat hij nog niet precies weet wat de regeling inhoudelijk voor hem betekent en hoe deze in de praktijk moet worden toegepast. Hij ervaart de wetswijziging vooral als een opening en als een aanleiding om serieus na te denken over het nalaten aan donorkinderen, maar voelt daarbij duidelijk de behoefte aan juridisch en fiscaal advies.

Vragen over de beste manier van nalaten

De interviews maken duidelijk dat de centrale vragen voor donoren niet zozeer liggen bij de wens om iets na te laten, maar vooral bij de vraag hoe dat het best geregeld kan worden. De bekende donor heeft al een testament opgesteld en geeft aan dat de donorkinderen daarin expliciet moeten worden opgenomen en dat er bewijs van vaderschap moet zijn. Zijn vragen liggen minder bij de inhoud van de regeling zelf, en meer bij de informatievoorziening daaromheen. Hij vindt het wenselijk dat notarissen of andere deskundigen actief attenderen op wetswijzigingen, zodat mensen tijdig kunnen beoordelen of hun testament aanpassing behoeft.

Bij Jim liggen de vragen meer op het niveau van de juridische vormgeving. Hij wil beter begrijpen wat de verschillende mogelijkheden zijn, wat de verschillen zijn tussen bijvoorbeeld een testament, een legaat of schenken, en wat in zijn situatie het meest effectief en fiscaal gunstig is. Hij geeft bovendien aan dat hij zijn donorkinderen wel een geldbedrag zou willen nalaten, maar hen niet als erfgenamen naast zijn eigen kinderen wil aanwijzen.

Betekenis voor de praktijk

De interviews laten zien dat de nieuwe wetgeving door donoren overwegend positief wordt ontvangen, maar dat de praktische uitwerking nog veel vragen oproept. De bereidheid om donorkinderen iets na te laten is bij beide donoren aanwezig, maar er is behoefte aan verduidelijking over de juridische stappen die zij moeten ondernemen. Vragen die hierbij een rol spelen zijn: moet

⁷⁴ HR 6 september 2024, ECLI:NL:HR:2024:1130, r.o. 4.6.2, 4.8 en 4.10.1.

het donorkind als erfgenaam of als legataris worden benoemd en op welke manier kunnen donorkinderen fiscaal het meest overhouden.

Naast wettelijke erkenning is ook praktische begeleiding nodig, bijvoorbeeld door notarissen, de Belastingdienst of andere deskundigen, zodat donoren daadwerkelijk weten op welke wijze zij hun wens juridisch correct en fiscaal passend kunnen vastleggen.

Hoofdstuk 6: Conclusie

In dit adviesrapport stond de volgende centrale vraag centraal: welk advies kan er aan Priamos worden gegeven aan diens leden over de mogelijkheden om vermogen na te laten aan hun donorkinderen, volgens artikel 19 lid 1 sub f en artikel 19 lid 3 van de Successiewet 1956? Uit het onderzoek volgt dat donoren sinds 1 januari 2026 fiscaal gunstiger vermogen kunnen nalaten aan hun donorkinderen dan voorheen het geval was, maar dat daarvoor nog steeds aan meerdere voorwaarden moet worden voldaan en dat daarnaast een afzonderlijke erfrechtelijke regeling noodzakelijk blijft.

Uit hoofdstuk 2 is naar voren gekomen dat de positie van een donor juridisch wezenlijk anders is dan die van een juridische vader. Een donor heeft in beginsel geen familierechtelijke betrekking met het donorkind. Daardoor ontstaan niet automatisch de rechten en plichten die normaal gesproken wel aan juridisch ouderschap zijn verbonden, zoals gezag, onderhoudsplicht en erfrechtelijke aanspraken. Dat uitgangspunt is van groot belang voor de vraag of en hoe een donor iets kan nalaten aan een donorkind. Zolang er geen familierechtelijke betrekking bestaat, valt een donorkind namelijk niet automatisch binnen de kring van wettelijke erfgenamen. Wel is duidelijk geworden dat met name de bekende donor in sommige situaties een sterkere juridische positie kan innemen, wanneer sprake is van een nauwe persoonlijke betrekking met het kind. Toch verandert ook dat op zichzelf nog niet de erfrechtelijke hoofdregel dat een donorkind zonder familierechtelijke band niet automatisch erfgenaam is.

In hoofdstuk 3 is vervolgens vastgesteld dat artikel 19 lid 1 sub f en artikel 19 lid 3 van de Successiewet 1956 zijn ingevoerd om een einde te maken aan de eerdere fiscale ongelijkheid tussen juridische kinderen en biologische kinderen zonder familierechtelijke betrekking. Waar donorkinderen voorheen als derden werden belast, kunnen zij sinds 1 januari 2026 onder voorwaarden fiscaal worden gelijkgesteld met juridische kinderen. Daarvoor is wel vereist dat het biologisch ouderschap met een genetische test wordt aangetoond. Ook is in dat hoofdstuk naar voren gekomen dat voor vergelijkbare gevallen van vóór 1 januari 2026 onder omstandigheden een beroep kan worden gedaan op de hardheidsclausule, zodat ook in oudere situaties het lagere tarief en de kind vrijstelling kunnen worden toegepast.

Tegelijkertijd laat het onderzoek zien dat deze fiscale verbetering niet betekent dat ook de civielrechtelijke positie van het donorkind automatisch verandert. Dat wordt vooral duidelijk in hoofdstuk 4. Een donorkind zonder familierechtelijke betrekking is en blijft namelijk geen erfgenaam op grond van het versterkerrecht. De Successiewet regelt de fiscale behandeling van een verkrijging, maar schept geen zelfstandig erfrecht. Dat betekent dat een donor zijn donorkind alleen daadwerkelijk iets kan nalaten wanneer hij dat zelf uitdrukkelijk vastlegt in een uiterste wilsbeschikking. In de praktijk komt dit neer op het opstellen van een testament. Daarin kan een donor het donorkind benoemen tot erfgenaam of tot legataris, afhankelijk van de wijze waarop hij het donorkind wil laten delen in zijn nalatenschap. Ook is gebleken dat een codicil slechts een beperkte rol speelt, omdat daarmee alleen bepaalde persoonlijke goederen kunnen worden nagelaten.

Het praktijkonderzoek uit hoofdstuk 5 sluit hierbij aan. Daaruit volgt dat donoren de wetswijziging overwegend positief ontvangen, maar dat er in de praktijk nog veel behoefte bestaat aan duidelijke en toegankelijke informatie. Donoren willen weten welke gevolgen de nieuwe regeling precies heeft,

wanneer een DNA-test nodig is, of een testament noodzakelijk is en welke vorm het meest passend is om hun wensen vast te leggen. Juist deze behoefte aan overzicht en praktische uitleg bevestigt dat Priamos niet alleen gebaat is bij een juridisch advies, maar ook bij een concreet hulpmiddel dat de vertaalslag maakt van wetgeving naar praktijk.

Het beroepsproduct sluit daarom goed aan bij de behoefte van Priamos. Door middel van het stappenplan kunnen donoren eenvoudig zijn wat de vereisten zijn, welke stappen zij moeten doorlopen en welke nalatenschapsvorm het best passend is.

De beantwoording van de centrale vraag luidt daarom dat Priamos haar leden moet adviseren dat het sinds 1 januari 2026 fiscaal gunstiger is geworden om vermogen na te laten aan donorkinderen, mits het biologisch ouderschap met een DNA-test kan worden aangetoond. Tegelijkertijd moet Priamos duidelijk maken dat fiscale gelijkstelling niet voldoende is en dat een testament noodzakelijk blijft om het donorkind daadwerkelijk iets te laten erven. Tot slot moet Priamos haar leden informeren over de mogelijke betekenis van de hardheidsclausule voor oudere gevallen, zodat een ieder kan profiteren van de gelijkstelling.

Hoofdstuk 7: Beroepsproduct

Het beroepsproduct is in samenspraak met Michiel Aten ontwikkeld. Op basis van de behoeften van de donoren is er uiteindelijk gekozen voor een stappenplan, waarmee donoren op een overzichtelijke wijze kunnen zien aan welke vereisten zij moeten voldoen, welke opties er zijn voor nalatenschap, en wanneer donorkinderen gelijk worden gesteld aan juridische kinderen.

Voorafgaand aan het ontwikkelen van het beroepsproduct is een flowchart gemaakt (bijlage F). De flowchart is vormgegeven om het proces in kaart te brengen en dit is uiteindelijk uitgewerkt tot een gebruiksvriendelijk overzicht.

Op basis van de flowchart zijn er vier prototypes ontwikkeld (bijlage G), waarbij elk prototype versilde in design. De designs sluiten aan bij de website van Priamos. Vervolgens is het prototype aan een groep van 30 donoren gepresenteerd, waarbij donoren enerzijds hun feedback konden geven op de inhoud en anderzijds konden stemmen op hun voorkeur voor een van de designvarianten.

Uit deze test bleek dat de donoren nog behoefte hadden aan verduidelijking wanneer de gelijkstelling van toepassing is, gezien eenieder kan worden benoemd tot erfgenaam of legataris. Op basis van deze bevindingen is de definitieve versie van het beroepsproduct ontwikkeld, waarin rechtsonder wordt aangegeven dat de gelijkstelling alleen van kracht is wanneer er sprake is van een legale DNA-test.

Het definitieve beroepsproduct is op de volgende pagina te zien.

Stappenplan donoren

Nalaten aan uw biologisch (donorkind)

1. Uitgangspunt

U bent zaaddonor en u heeft een biologisch kind.
U wilt iets nalaten aan dit biologisch (donor)kind.

2. Formele vereisten

Voor iedere vorm van nalaten geldt:

- Het testament wordt zelfstandig opgesteld als eenzijdige rechtshandeling
(art. 4:42 BW)
- De testateur is handelingsbekwaam
(art. 4:55 lid 1 BW)
- De inhoud is niet in strijd met openbare orde of goede zeden
(art. 4:44 lid 1 BW)
- Het biologisch ouderschap moet worden aangetoond door middel van een DNA-test*

Schenken kan ook

Wilt u eenmalig een geldbedrag aan uw donorkind(eren) geven?
Dan kunt u ook kiezen voor een schenking.

Voor 2026 geldt voor ouders aan kinderen een jaarlijkse vrijstelling van €6.908. Partners worden door de Belastingdienst als één schenker gezien: het bedrag kan dus niet worden verdubbeld door apart te schenken.

Voor schenkbelasting wordt een biologisch kind vanaf 1 januari 2026 fiscaal gelijkgesteld met een juridisch kind, mits biologisch ouderschap met een genetische test is vastgesteld.

3. Wijzen van nalaten

Er bestaan drie mogelijkheden:

Legaat

U wilt één of meer goederen of een geldbedrag nalaten. Het donorkind wordt legataris.
(legaat: art. 4:117 BW)

Erfstelling

U wilt de nalatenschap geheel of gedeeltelijk nalaten. Het donorkind wordt erfgenaam.
(erfstelling: art. 4:115 BW)

Codicil

U wilt bepaalde roerende zaken zoals kleren, lijfstoelbehoren, bepaalde lijfsieraden, bepaalde inboedelzaken of bepaalde boeken nalaten.
(codicil: art. 4:97 BW)

4. Vormen van nalaten

Onderhandse akte

(art. 4:95 BW)

Voor legaat of erfstelling

De akte wordt handgeschreven of met een mechanisch middel opgesteld en moet leesbaar zijn, op straffe van nietigheid.

De akte wordt door de erflater ondertekend en, indien deze uit meerdere pagina's bestaat, worden alle pagina's genummerd en ondertekend. Vervolgens wordt de akte aan de notaris overhandigd, waarbij wordt verklaard dat het stuk de uiterste wil bevat en aan de vormvereisten is voldaan.

De akte kan open of gesloten worden aangeboden, waarbij een gesloten akte pas na overlijden wordt geopend.

De notaris stelt een akte van bewaargeving en verklaring op en ondertekent deze.

Notariële akte

(art. 4:94 BW)

Voor legaat of erfstelling

De testateur laat een notariële akte opstellen waarin uitsluitend uiterste wilsbeschikkingen zijn opgenomen. De notaris adviseert, stelt een concept op en beoordeelt of de testateur wilsbekwaam is. Vervolgens deelt de notaris de zakelijke inhoud van de akte mede en licht hij de gevolgen toe.

De akte wordt ondertekend en ingeschreven in het Centraal Testamentregister, waarna de testateur een afschrift ontvangt.

Codicil

(art. 4:97 BW)

Het codicil wordt volledig met de hand geschreven en bevat de dagtekening en handtekening op iedere pagina. Hierin wordt vastgelegd welke specifieke roerende zaken aan welk persoon worden nagelaten.

Voor het opstellen van een codicil is geen tussenkomst van een notaris vereist.

* het biologische ouderschap dient middels een DNA-test te worden vastgesteld voor het gelijkstellen van de erfbelasting voor biologische kinderen. Een DNA-test is niet benodigd om als erfgenaam of legataris te worden aangewezen.

Bronnenlijst

Literatuur:

Beemhaar, in: *GS Erfrecht*

W. Beemhaar, commentaar op artikel 4:95 BW, *Groene Serie Erfrecht*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

- https://www.inview.nl/document/inod92d839f636f31597b1a6945da2bf5c29/groene-serie-erfrecht-2-het-in-de-vereiste-vorm-opmaken-van-de-onderhandse-akte-bij-burgerlijk-wetboek-boek-4-artikel-95-onderhandse-uiterste-wil?ctx=WKNL_CSL_409&tab=tekst

Beemhaar, in: *GS Erfrecht*

W. Beemhaar, commentaar op artikel 4:97 BW, *Groene Serie Erfrecht*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

- https://www.inview.nl/document/iddb49c1d872534985af35d43caf6879f7/groene-serie-erfrecht-4-1-ingevoelge-art-4-97-aanhel-en-onder-a-bw-bij-burgerlijk-wetboek-boek-4-artikel-97-codicil?ctx=WKNL_CSL_409&tab=tekst

Belastingdienst 2025

'Tariefblad 2026 Erf-en schenkelasting', Belastingdienst, 20 oktober 2025.

- oddbelastingdienst.nl/wp-content/uploads/2025/10/Fiscale-jaargegevens-Erfbelasting-en-Schenkelasting-2026-20-10-2025-Conceptversie.pdf

Boelens e.a, 2024

Bregje Boelens, Aalt Willem Heringa, Maaïke Steegmans, Corjo Jansen, Ton Hartlief, *Boom Basics Personen- en familierecht*, Den Haag: Boom juridisch 2024.

- <https://www-boomportaal-nl.hu.idm.oclc.org/boek/9789462129108#2>

Hoogwout, 2019

T.C. Hoogwout, 'Verwerpen of (beneficiar) aanvaarden van de nalatenschap', VFP 2019/32.

https://www.inview.nl/document/idpassfb761fe0bb0549bcadaf22e75bed84f9/vakblad-financi-le-planning-verwerpen-of-beneficiar-aanvaarden-van-de-nalatenschap?ctx=WKNL_CSL_604&tab=tekst&searchid=4114006581

Kolkman, in: *T&C BW*

W.D. Kolkman, commentaar op artikel 4:10 BW, in: *Tekst en Commentaar BW*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

- https://www.inview.nl/document/inodff5547628629a6a1253ca2b8de9ddb5e/tekst-commentaar-burgerlijk-wetboek-parenteel-stelsel-bij-burgerlijk-wetboek-boek-4-artikel-10-erfgenamen-uit-eigen-hoofde?ctx=WKNL_CSL_563&tab=tekst

Kolkman, in: *T&C BW*

W.D. Kolkman, commentaar op artikel 4:117 BW, in: *Tekst en Commentaar BW*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

- https://www.inview.nl/document/inodd20210caf5822b2c015ecda35b85d03c/tekst-commentaar-burgerlijk-wetboek-definitie-van-legaat-bij-burgerlijk-wetboek-boek-4-artikel-117-omschrijving?ctx=WKNL_CSL_563&tab=tekst

Mellema-Kranenburg, in: T&C BW

T.J. Mellema-Kranenburg, commentaar op artikel 4:42 BW, *Tekst en Commentaar Burgerlijk Wetboek*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

- <https://www.inview.nl/document/inodec7bf410b27a7927135da41719269f92/tekst-commentaar-burgerlijk-wetboek-uiteerste-wilsbeschikking-bij-burgerlijk-wetboek-boek-4-artikel-42-omschrijving?ctx=WKNL CSL 563&tab=tekst>

Mellema-Kranenburg, in: T&C BW

T.J. Mellema-Kranenburg, commentaar op artikel 4:44 BW, *Tekst en Commentaar Burgerlijk Wetboek*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

- <https://www.inview.nl/document/inod4f04bc29078aadb1c430f646d38f29dc/tekst-commentaar-burgerlijk-wetboek-strijd-met-goede-zeden-openbare-orde-bij-burgerlijk-wetboek-boek-4-artikel-44-nietigheid?ctx=WKNL CSL 563&tab=tekst>

Minister van Financiën 2025

Minister van Financiën, *'Schenk- en erfbelasting. Formeel recht. Biologisch kind'*, 20 juni 2025, nr. 2025-126048.

- <https://open.overheid.nl/documenten/5defbebc-3839-4721-b8a6-ecc8a4d143ed/file>

Van Mourik, Schols, 2021

M.J.A. van Mourik, F.W.J.M. Schols, *'monografieën privaatrecht'*, (Mon. Pr. nr. 1) 2021/52

<https://www.inview.nl/document/id5c4538fc61814800a43e9ffc2ef83b9d/erfrecht-monografie-n-privaatrecht-nr-1-52-vormvereisten-codicil?ctx=WKNL CSL 512&tab=tekst&searchid=4114053010>

Van Roermund, in: T&C Personen- en familierecht

L.A. van Roermund, commentaar op artikel 1:204 lid 3 BW, *Groene Serie Personen- en familierecht*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

- <https://www.inview.nl/document/idpass31079303b7524a61874b2040e6bf5c90/groene-serie-personen-en-familierecht-14-maatstaf-vervangende-toestemming-verwekker-en-biologische-vader-lid-3-bij-burgerlijk-wetboek-boek-1-artikel-204-nietige-erkenning?ctx=WKNL CSL 413&tab=tekst>

Van Tijdenhof- Van Haare e.a. 2023

F. van Tijdenhof- van Haare e.a., *Boom Basics Erfrecht en schenking*, Den Haag: Boom juridisch 2023.

<https://www.boomportaal-nl.hu.idm.oclc.org/boek/9789462903227?q=erfrecht#5>

Van Vijfeijken, in: T&C Successiewet 1956

I.J.F.A. van Vijfeijken, commentaar op artikel 19 SW, in: *Tekst en Commentaar Burgerlijk Wetboek*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

<https://www.inview.nl/document/ide4a7a3cfe4b142c09d397f9beabcc30ac/tekst-commentaar-erfrecht-civil-en-fiscaal-gelijkstelling-bloedverwantschap-en-kinderen-bij-successiewet-1956-artikel-19-gelijkstellingen?ctx=WKNL CSL 565&tab=tekst>

Van Vijfeijken, Gubbels, 2026

I.J.F.A. van Vijfeijken, N.C.G. Gubbels, *Erfrechtelijke verkrijgers*, in: *Cursus Belastingrecht*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

- <https://www.inview.nl/document/ide33e388a42e64e40ae73899d6d4ab46a/cursus-belastingrecht-s-e-3-4-0-a-erfgenamen?ctx=WKNL CSL 381&tab=tekst>

Van Vijfeijken, in: *T&C Erfrecht civiel en fiscaal*

I.J.F.A. van Vijfeijken, commentaar op artikel 24 SW, in: *Tekst en Commentaar Erfrecht civiel en fiscaal*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

- https://www.inview.nl/document/ide51039d93ba3438199217981fdd93982/tekst-commentaar-erfrecht-civiel-en-fiscaal-tarief-bij-successiewet-1956-artikel-24-tarief?ctx=WKNL_CSL_565&tab=tekst

Vreken-Westra, in: *T&C WDKB*

I.S. Vreken-Westra, commentaar op artikel 12 WDKB, in: *Tekst en commentaar Gezondheidsrecht*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

- https://www.inview.nl/document/id2bfc4d80c4f34d698b83b6cf7216df46/tekst-commentaar-gezondheidsrecht-overgangsrecht-a-donoren-bij-wet-donorgegevens-kunstmatige-bevruchting-artikel-12?ctx=WKNL_CSL_2390&tab=tekst

Vakstudie, in: *T&C Successiewet*

Commentaar op artikel 19 SW, in: *Tekst en Commentaar vakstudie Successiewet*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

- https://www.inview.nl/STI/WKNL_CSL_611/artikel/idbf1f619c598f7807754a11acaa3ecc0a/c-ommentaar/inod12bae34b6c2b535bee12c9f46fa1d2ef

Wortmann, in: *GS Personen- en familierecht*

S.F.M. Wortmann, commentaar op artikel 1:377a BW, *Groene Serie Personen- en familierecht*, Deventer: Wolters Kluwer (online).

https://www.inview.nl/document/inode0013f8c4568cd992c1f4482832556e1/groene-serie-personen-en-familierecht-8-historie-recht-op-omgang-biologische-ouder-bij-burgerlijk-wetboek-boek-1-artikel-377a-omgangsregeling?ctx=WKNL_CSL_413&tab=tekst

Wortmann, Van Duivendijk-Brand 2023

S.F.M. Wortmann, J. van Duivendijk-Brand, *Compendium van het personen- en familierecht 2023*, Deventer: Wolter Kluwer 2023.

https://www.inview.nl/document/id6df8c360f4034b3d965449e84bd3428c/compendium-van-het-personen-en-familierecht-191-de-rechtspositie-van-de-erfgenaam?ctx=WKNL_CSL_1526&tab=tekst

Parlementaire stukken:

Kamerstukken II 2025-26, 36 812, nr. 3, p. 66.

- <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-36812-3.pdf>

Kamerstukken II 2025/26, 36 812, nr. 3, p. 67.

- <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-36812-3.pdf>

Kamerstukken II 2021/22, 35 870, nr. 5, p. 5.

- <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-35870-5.pdf>

Kamerstukken II 2012/13, 30 486, nr. 5, p. 2.

- <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-30486-5.pdf>

Kamerstukken II, 2011/12, 33 032, nr 3, p.6.

- <https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/kst-33032-3.pdf>

Overige bronnen:

HR 6 september 2024, ECLI:NL:HR:2024:1130

- <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:HR:2024:1130&showbutton=true&key%20word=ECLI%253aNL%253aHR%253a2024%253a1130&idx=1>

HR, 30 november 2007, ECLI:NL:HR:2007:BB9094

- <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:HR:2007:BB9094&showbutton=true&keyword=ECLI%253aNL%253aHR%253a2007%253aBB9094&idx=1>

Hof Arnhem-Leeuwarden 13 augustus 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:5151

- <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:GHARL:2024:5151&showbutton=true&keyword=ECLI%253aNL%253aGHARL%253a2024%253a5151&idx=1>

Hof Arnhem-Leeuwarden 12 maart 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:1750

- <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:GHARL:2024:1750&showbutton=true&keyword=ECLI%253aNL%253aGHARL%253a2024%253a1750&idx=1>

Hof 's-Hertogenbosch 10 november 2022, ECLI:NL:GHSHE:2022:3900

- <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:GHSHE:2022:3900&showbutton=true&keyword=ECLI%253aNL%253aGHSHE%253a2022%253a3900&idx=1>

Rb 8 april 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:8959

- <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2026:8959&showbutton=true&keyword=ECLI%253aNL%253aRBDHA%253a2026%253a8959&idx=1>

Rb 18 februari 2026, ECLI:NL:RBDHA:2026:6083

- <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2026:6083&showbutton=true&keyword=ECLI%253aNL%253aRBDHA%253a2026%253a6083&idx=1>

Rb 2 oktober 2025, ECLI:NL:RBROT:2025:11766

- <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBROT:2025:11766&showbutton=true&keyword=ECLI%253aRBROT%253a2025%253a11766&idx=1>

Rb 2 juni 2021, ECLI:NL:RBDHA:2021:5461

- <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBDHA:2021:5461&showbutton=true&keyword=ECLI%253aNL%253aRBDHA%253a2021%253a5461&idx=1>

Rb 3 juli 2019, ECLI:NL:RBMNE:2019:2992

- <https://uitspraken.rechtspraak.nl/details?id=ECLI:NL:RBMNE:2019:2992&showbutton=true&keyword=ECLI%253aNL%253aRBMNE%253a2019%253a2992&idx=1>

Bijlagen

Bijlage A: hardheidsclausule

Schenk- en erfbelasting. Formeel recht. Biologisch kind

Mededeling van 20 juni 2025, nr. 2025-126048, over het toepassen van de hardheidsclausule (artikel 63 Algemene wet inzake rijksbelastingen).

Achtergrond en samenvatting verzoek

De staatssecretaris van Financiën heeft de hardheidsclausule toegepast in de situatie dat de bepalingen van de Successiewet 1956 geen ruimte bieden voor het toepassen van de kindvrijstelling en het kindtarief, in het geval een kind erft van zijn biologische vader, waarmee geen familierechtelijke betrekking bestaat en die daarmee niet zijn juridische vader is (hierna: biologisch kind). De aanleiding voor het toepassen van de hardheidsclausule was het arrest van de Hoge Raad van 6 september 2024¹. De Hoge Raad verklaarde het onderscheid dat wordt gemaakt bij de wijze waarop het tarief en de vrijstelling worden vastgesteld voor een erfrechtelijke verkrijging van de biologische vader door een biologisch kind, in strijd met artikel 14 in samenhang met artikel 8 (recht op eerbiediging van privé-, familie- en gezinsleven) van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: EVRM).

De Hoge Raad bood zelf geen rechtsherstel maar laat het herstel over aan de wetgever. Er is een wetsvoorstel in voorbereiding² om de verboden discriminatie weg te nemen door een biologisch kind voor de Successiewet 1956 gelijk te stellen aan een kind waarmee wel een familierechtelijke betrekking bestaat.

Aan de staatssecretaris is een verzoek gedaan om de hardheidsclausule toe te passen in de situatie dat een biologisch kind erft van zijn vader en waarbij de inspecteur van de Belastingdienst een aanslag erfbelasting heeft opgelegd zonder rekening te houden met de kindvrijstelling en het kindtarief. Belastingplichtige verwijst naar het arrest van de Hoge Raad van 6 september 2024. Belastingplichtige heeft met DNA-bewijs aangetoond dat erflater de biologische vader was en heeft eveneens aangetoond dat er tussen hen een familieband bestond.

Goedkeuring

Alle omstandigheden in aanmerking nemende, waaronder de aard van het geschonden recht, dat een niet-gerechtvaardigd onderscheid wordt gemaakt naar geboorte, en het feit dat wordt voorgesteld om met ingang van 1 januari 2026 biologische kinderen gelijk te stellen aan kinderen met een familierechtelijke betrekking, levert het onverkort blijven toepassen van de door de Hoge Raad als discriminerend aangemerkte bepalingen, in situaties waarin een biologische ouder-kind relatie en een vorm van family life zijn aangetoond, een onbillijkheid van overwegende aard op. De wetgever heeft niet voorzien dat het kindbegrip zoals dit geldt in de Successiewet 1956 in strijd zou zijn met de genoemde bepalingen in het EVRM. Met het arrest van de Hoge Raad van 6 september 2024 is dit vast komen te staan. De hardheidsclausule is van toepassing.

¹ HR 6 september 2024, ECLI:NL:HR:2024:1130.

² Kamerstukken 2024/2025, 36 725, nr. 1

De erfbelasting die belastingplichtige over de verkrijging uit de nalatenschap van de vader is verschuldigd, mag worden berekend naar het tarief van tariefgroep I. De kindvrijstelling is eveneens van toepassing.

Vergelijkbare situaties

Heeft u een vergelijkbare situatie waarvoor u een beroep wilt doen op de hardheidsclausule?
Stuur dan een verzoek naar:

Ministerie van Financiën
Corporate Dienst Vaktechniek
Team Brieven en Beleidsbesluiten
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Ten slotte

Voor de volledigheid wordt het volgende opgemerkt. Deze goedkeuring heeft tot gevolg dat bij het vaststellen van de erfbelasting die een biologisch kind verschuldigd is als hij erft van zijn biologische vader, waarmee hij aantoonbaar een vorm van family life heeft gehad, uitgegaan mag worden van het kindbegrip. Dat kan betekenen dat naast de toepassing van het lagere tarief en de kindvrijstelling ook eventuele andere (fictie) bepalingen in de Successiewet 1956 relevant worden. Het is mogelijk dat dat niet in het voordeel van een belastingplichtige is. In dat geval kan een belastingplichtige ervoor kiezen om geen gebruik te maken van deze goedkeuring.

Bijlage B: Interview bekende donor

Deel 1: Persoonlijke vragen over de donor en de relatie

1. Wat voor soort donor bent u: bekend (C-donor), onbekend (B-donor), of anoniem (A-donor)?

Ik ben een bekende C-donor van drie kinderen (2001, 2004, 2008) bij 2 moeders.

2. Hoe bent u destijds donor geworden? Wat was uw motivatie om donor te worden?

De 2 moeders vormden samen een stel en hebben mij hier destijds persoonlijk voor gevraagd omdat een van de moeders al jaren mijn beste vriendin was.

Mijn motivatie om donor te worden was enerzijds om mijn vrienden te helpen.

Anderzijds was het een uniek gelegenheid om ondanks het feit dat ik zelf (happy) single ben, tóch een beetje vader te worden.

3. Heeft u contact met uw donorkind(en)? Zo ja, wat voor soort relatie heeft u?

Ja ik heb contact met 2 van de 3 kinderen. De moeders zijn inmiddels gescheiden.

De relatie die ik met de kinderen heb is op basis van vrijwilligheid. Ik bemoei me op geen enkel punt met hun leveren maar ben in principe altijd beschikbaar en bereikbaar voor contact. Vader op de achtergrond, zeg maar.

4. Hoe is dit contact tot stand gekomen en hoe ziet dit eruit?

Vanwege vriendschap met de moeders destijds ben ik bij alle geboortes geweest en tot circa 2015 was er regulier contact, bezoek, verjaardagen, tripjes. Nadien is het contact met de moeders verslechterd. Het contact loopt nu primair via mobieltjes en sociale media, met af en toe een dagje bezoek.

5. Hoe ervaart u de relatie met het donorkind? Voelt u zich er moreel verantwoordelijk voor?

Constructies op donorbasis zijn best complex op persoonlijk en emotioneel niveau. Met dat gegeven ervaar ik de relaties zoals die er nu zijn, het beste wat gegeven de omstandigheden mogelijk is.

Destijds (2001, 2004, 2008) heb ik vanwege de wens van de moeders om elkaars kinderen te kunnen adopteren, formeel juridisch afstand moeten nemen van mijn vaderrol. Formeel heb ik daarmee ook volledig afstand genomen van mijn verantwoordelijkheid. Moreel (eerder gevoelsmatig) ben ik mij verantwoordelijk blijven voelen.

Deel 2: Kennis en houding ten opzichte van de nieuwe wetgeving

1. Wist u voor deze vraagstelling dat er per 1 januari 2026 een nieuwe wet is ingegaan waarbij donorkinderen fiscaal gelijk worden gesteld aan juridische kinderen voor erfbelasting?

Nee, dat wist ik niet.

2. Wat weet u precies over deze nieuwe regels en wat houden ze in?

Ik was erg goed op de hoogte van de oude regels en heb op basis daarvan enkele

jaren geleden diverse zaken geregeld. Ik begrijp nu dat volgens de nieuwe regels donorkinderen worden gelijkgesteld aan juridische kinderen maar dat zij hiervoor wel expliciet in het testament van de donor moeten worden vermeld en er bewijs dient te zijn van vaderschap.

3. Hoe heeft u gehoord over deze wetswijziging (bijvoorbeeld nieuws, arts, donorregulier, vrienden, internet) of is het de eerste keer dat u hiervan hoort?

Vanwege het verzoek om aan dit onderzoek deel te nemen heb ik pas geleerd dat die wetswijziging per 2026 een feit is. Omdat ik zelf onder de oude wetgeving mijn zaken heb geregeld vond ik het prettig hierover te leren.

Deel 3: Gevolgen van de wetgeving voor nalatenschap en verdere vragen

1. Wat was uw eerste reactie toen u hoorde dat donorkinderen fiscaal als kind van u worden gezien voor erfbelasting?

Zoals in eerdere antwoorden aangegeven had ik al zaken geregeld, in de veronderstelling dat zij 30% erfbelasting zouden moeten betalen. Met dit nieuws verandert er in principe niets, behalve dat wat ik geregeld heb fiscaal voordeliger voor hen uit kan pakken. Positieve reactie dus.

2. Heeft u na deze wetgeving al nagedacht over hoe u wilt nalaten? Bijvoorbeeld via een testament of andere regeling?

Ik had hierover al vóór deze wetgeving over nagedacht omdat ik destijds juridisch afstand heb moeten nemen van mijn kinderen. Ondanks het feit dat ik bekend ben als vader en ook een actieve rol heb gehad, betekende deze afstandsverklaring automatisch dat het erfrecht voor hen een hoog fiscaal tarief zou betekenen. Ik heb een testament.

3. Welke vragen of onduidelijkheden roept deze wet bij u op? Bijvoorbeeld over erfbelasting, legaten, of overdracht van vermogen?

Eigenlijk geen, omdat ik op basis van de oude wetgeving zaken heb geregeld en al aan de voorwaarden voldoe om mijn kinderen onder de nieuwe wetgeving gunstig te laten erven.

4. Wat zou volgens u nodig zijn om donoren en donorkinderen beter te informeren over deze nieuwe regels en de gevolgen daarvan?

Ik heb het zelf vernomen vanwege dit interview. Het zou ten behoeve van donoren een goed idee zijn om hierover voorlichting te laten verzorgen door bijvoorbeeld notarissen, financieel en fiscaal adviseurs e.d.
Voor donorkinderen heb ik hier geen antwoord op.

5. Weet u op welke manier u een testament op moet maken, en wat de vereisten hiervoor zijn?
Wat weet u op dit moment hier vanaf?

Ja, dit heb ik enige jaren terug al geregeld. De donorkinderen moeten expliciet in het testament worden opgenomen en er dient enig bewijs (wetenschappelijk en/ of juridisch) van vaderschap te zijn.

6. Waar zou u graag duidelijkheid over willen, wat betreft het opstellen van een testament?

Ik denk dat het handig zou zijn, dat als er dit soort ingrijpende wijzigingen zijn, dat bijvoorbeeld de notaris hierover actief een notificatie stuurt, zodat je indien van toepassing tijdig je testament kunt aanpassen.

7. Hoe denkt u, naar aanleiding van de wetswijziging, over het nalaten aan u donorkind(eren)?

Ik heb dat altijd al een goed idee gevonden, deze aangepaste wetgeving onderstreept dat.

Bijlage C: Interview Jim van Beusekom

Deel 1: Persoonlijke vragen over de donor en de relatie

1. Wat voor soort donor bent u: bekend (C-donor), onbekend (B-donor), of anoniem (A-donor)?

Ik ben begin jaren tachtig als anonieme donor begonnen. Ik heb mij toen wel ingeschreven bij alle databanken, zodat mijn donorkinderen mij konden vinden. Hier zijn uiteindelijk zeven donorkinderen aan mij gekoppeld.

2. Hoe bent u destijds donor geworden? Wat was uw motivatie om donor te worden?

Ik was nog geen vijftientig toen ik voor de intake kwam. Ik woonde toen zelfstandig en werkte in de politiek. Ik las een artikel in een blad over een kliniek in Leiden, die destijds de enige waren waar ook vrouwen zonder heterorelatie geholpen konden worden. Ik vond het belangrijk om daar een bijdrage aan te leveren, omdat deze vrouwen anders moeilijker geholpen konden worden. Ik stond bovendien niet achter het idee van een anonieme donor, omdat dat voor mijn gevoel bijna deed alsof er iets verkeerd aan was. Daarom heb ik er ook open over gesproken en het niet geheim gehouden.

3. Heeft u contact met uw donorkind(en)? Zo ja, wat voor soort relatie heeft u?

Ja, ik heb contact met de zeven donorkinderen (tussen de 39-41 jaar) en ik heb daaruit inmiddels ook dertien kleinkinderen, waar ik contact mee heb. Met alle zeven donorkinderen heb ik goed contact en ik zie hen minstens twee keer per jaar. We lunchen ook regelmatig allemaal samen, en de donorkinderen kennen elkaar onderling ook goed. In juli organiseert een van de donorkinderen een lunch voor alle donorkinderen inclusief kleinkinderen. Ik heb later ook twee eigen kinderen gekregen (23 en 25 jaar). Zij hebben ook contact met de donorkinderen en dat verloopt allemaal erg goed. De onderlinge verhoudingen zijn heel goed en er is nauwelijks weerstand. Ook de relatie met de ouders van de donorkinderen is fijn. De moeders spreken veel waardering uit en het is ook fijn om te zien wie ik heb geholpen.

Van de zeven donorkinderen, komen er 2 uit een heterorelatie. Helaas zijn beide vaders overleden tegen de tijd dat ik het donorkind heb ontmoet. Hierdoor heb ik bij alle donorkinderen, alleen de moeders ontmoet.

4. Hoe is dit contact tot stand gekomen en hoe ziet dit eruit?

Het contact is tot stand gekomen via de DNA-databank van FIOM. FIOM bekijkt eerst of beide partijen contact wensen en begeleidt vervolgens het eerste contact. Een paar keer moest ik zelf een afspraak maken, maar meestal vond het eerste gesprek plaats op kantoor bij FIOM. Daar bleef een werknemer in het begin kort bij zitten, waarna het contact verder tussen onszelf ontstond. Na het eerste contact werd er na ongeveer twee weken nog nagevraagd of alles goed was verlopen en of het contact voortgezet kon worden. Hierbij hebben alle donorkinderen ja gezegd en toen is het contact vanzelf gekomen.

5. Hoe ervaart u de relatie met het donorkind? Voelt u zich er moreel verantwoordelijk voor?

Ik ervaar die relatie heel positief. Het is echt een verrijking, ook al is het niet hetzelfde als de band met mijn eigen kinderen. Ik vind het vooral jammer dat ik sommige donorkinderen zo laat heb ontmoet, omdat ik daardoor veel van hun leven heb gemist. Het jongste donorkind was 29 jaar toen ik die heb ontmoet.

Ik voel mij niet direct moreel verantwoordelijk in de zin van volledige zorg of financiële ondersteuning, maar ik ben wel zorgzaam en bereid om hulp te bieden, bijvoorbeeld op mentaal vlak. Ik vind het belangrijk om grenzen te bewaken.

Deel 2: Kennis en houding ten opzichte van de nieuwe wetgeving

1. Wist u voor deze vraagstelling dat er per 1 januari 2026 een nieuwe wet is ingegaan waarbij donorkinderen fiscaal gelijk worden gesteld aan juridische kinderen voor erfbelasting?

Ja, dat wist ik. Ik heb hierover informatie gekregen via Priamos, omdat wij dat nieuws volgen. Zeker door de uitspraak van de Hoge Raad zijn er dingen veranderd. Voor mij gaf dat vooral een ander perspectief en ook hoop, omdat er daardoor meer mogelijkheden lijken te zijn.

2. Wat weet u precies over deze nieuwe regels en wat houden ze in?

Ik weet eerlijk gezegd nog niet precies wat de regels inhoudelijk allemaal betekenen. Als ik iets zou willen regelen, zou ik waarschijnlijk eerst hulp vragen. Het is voor mij lastig om de regels goed te vertalen naar wat ze in de praktijk precies inhouden. Daarom zou ik hierover zeker advies vragen aan een notaris, juist omdat er nog veel onduidelijk is.

3. Hoe heeft u gehoord over deze wetswijziging (bijvoorbeeld nieuws, arts, donorregulier, vrienden, internet) of is het de eerste keer dat u hiervan hoort?

Ik heb het via de appgroep van Priamos gehoord, naar aanleiding van de rechtspraak.

Deel 3: Gevolgen van de wetgeving voor nalatenschap en verdere vragen

1. Wat was uw eerste reactie toen u hoorde dat donorkinderen fiscaal als kind van u worden gezien voor erfbelasting?

Mijn eerste reactie was positief. Ik kreeg meteen de interesse dat ik misschien iets aan mijn donorkinderen zou willen nalaten. Ik vind het fijn dat zij op deze manier gelijk worden gesteld aan juridische kinderen en daar ook in kunnen meedelen.

2. Heeft u na deze wetgeving al nagedacht over hoe u wilt nalaten? Bijvoorbeeld via een testament of andere regeling?

Ja, ik denk daarbij aan een testament. Ik zou daar graag een notaris bij betrekken om uit te zoeken hoe het precies in elkaar zit en om goed advies te krijgen. Het lijkt mij verstandig om dat zorgvuldig te laten bekijken.

3. Welke vragen of onduidelijkheden roept deze wet bij u op? Bijvoorbeeld over erfbelasting, legaten, of overdracht van vermogen?

Vooraf de verschillen tussen de verschillende mogelijkheden zijn mij nog niet helemaal duidelijk. Ik wil graag beter begrijpen welke opties er zijn en wat die in de praktijk betekenen. Ook zou ik graag weten wat uiteindelijk het meest effectief is.

Omdat donorkinderen ook gelijk worden gesteld bij de schenkbelasting sta ik ook zeker open voor de mogelijkheden om mijn donorkinderen te schenken. Voor mijn eigen kinderen schenk ik ieder jaar al. Dit zou ik niet ieder jaar doen voor mijn donorkinderen, maar ik sta er zeker voor open.

4. Wat zou volgens u nodig zijn om donoren en donorkinderen beter te informeren over deze nieuwe regels en de gevolgen daarvan?

Ik denk dat een aparte pagina op bijvoorbeeld de website van de Belastingdienst heel nuttig zou zijn. Het is namelijk best lastig om donoren goed te bereiken. Als de informatie op zo'n pagina duidelijk en overzichtelijk wordt aangeboden, met eenvoudige stappen en heldere uitleg, zou dat veel helpen.

5. Weet u op welke manier u een testament op moet maken, en wat de vereisten hiervoor zijn? Wat weet u op dit moment hier vanaf?

Nee, daar weet ik op dit moment eigenlijk niets van. Mijn eerste gedachte is dat ik daarvoor advies van een notaris nodig heb.

6. Waar zou u graag duidelijkheid over willen, wat betreft het opstellen van een testament?

Ik zou vooral duidelijkheid willen over wat fiscaal het meest gunstig en het meest efficiënt is. Daarvoor zou ik graag een notaris raadplegen.

7. Hoe denkt u, naar aanleiding van de wetswijziging, over het nalaten aan u donorkind(eren)?

Ik stond er eigenlijk al voor open, maar deze wetswijziging maakt het wel concreter en serieuzer. Ik denk dat veel donoren er zo over zouden kunnen denken. Voor mij voelt het logisch om mijn donorkinderen mee te laten delen. Ik zou de donorkinderen een geldbedrag willen nalaten, maar niet mee willen nemen als erfgenamen. Dit zijn mijn eigen kinderen al en hier wil ik wel onderscheid in laten.

Bijlage D: Toestemmingsverklaring bekende donor

Toestemmingsverklaring

[Welk advies kan er aan Priamos worden gegeven aan diens leden over de mogelijkheden om vermogen na te laten aan hun donorkinderen, volgens artikel 19 lid 1 sub f en artikel 19 lid 3 van de successiewet 1956?, **Instituut voor Recht, opleiding HBO-Rechten**]

Informatie over het onderzoek

De wetgeving voor de erfbelasting voor donorkinderen is per 1 januari 2026 veranderd. Door deze nieuwe wetgeving worden donorkinderen, gelijk gesteld aan juridische kinderen voor de erfbelasting. In het onderzoek zal de nieuwe wetwijziging worden besproken, maar er wordt ook ingegaan op de manier hoe donoren kunnen nalaten.

Bewaartermijn

Het onderzoek wordt bewaard. De student die dit onderzoek uitvoert zal na het behalen van het diploma (of beëindigen van de opleiding) alle op deelnemer van toepassing zijnde persoonsgegevens uit zijn/haar bestanden verwijderen.

Persoonsgegevens

Uitgangspunt is dat de persoonsgegevens gepseudonimiseerd in het onderzoek worden opgenomen. Voor de examinatoren en de afstudeercoördinatoren wordt een apart document gemaakt met daarin de werkelijke namen van de gepseudomiseerde personen.

In het geval de deelnemer ermee akkoord gaat dat zijn persoonsgegevens volledig en niet gepseudonimiseerd in het onderzoek komen, dan kan deelnemer onder punt 2 daarvoor akkoord geven.

Rechten deelnemer

Deelnemer heeft het recht om vragen niet te beantwoorden en heeft het recht om zijn deelname aan het onderzoek te stoppen. Hiervoor hoeft geen reden gegeven te worden. Alles wat vóór stopzetting is gebruikt, blijft geldig.

Deelnemer kan zijn gegevens inzien en kan volledig inzage krijgen in de wijze waarop zijn gegevens worden verwerkt en bewaard.

Deelnemer ontvangt een kopie van deze toestemmingsverklaring, die ook ondertekend is door de studentonderzoeker.

Toestemming

1. Ik heb mijn toestemming(en) in volledige vrijheid gegeven. Niemand dwingt mij om aan dit onderzoek mee te doen.

- ☒ Ja
☐ Nee

2. Ik geef toestemming voor het verzamelen, verwerken, gebruiken en bewaren van mijn persoonsgegevens voor de doelen van dit onderzoek. Indien nee wordt gekozen, worden persoonsgegevens gepseudonimiseerd opgenomen zoals aangegeven onder het kopje: Persoonsgegevens.

- ☐ Ja
☒ Nee

3. Ik geef toestemming voor de verwerking van mijn bijzondere persoonsgegevens, namelijk [gezondheid / ras / etnische afkomst / politieke opvatting / religieuze en of levensbeschouwelijke overtuigingen / lidmaatschap van vakbond / seksuele leven / genetische gegevens en / of biometrische gegevens] voor de doelen die onder het kopje "Informatie over het onderzoek" vermeld staan.

- ☐ Ja
☐ Nee

☒ Niet van toepassing. Deze gegevens maken geen deel uit van het onderzoek.

4. Ik geef toestemming voor het maken van geluidsopnames/foto's en/of video-opnames of bewerkingen daarvan voor de doelen zoals deze hierboven vermeld staan. De opnames worden vernietigd na afronding van het onderzoek.

- ☐ Ja
☐ Nee

☒ Niet van toepassing. Er worden geen opnames gemaakt.

Naam betrokkene/deelnemer:

Handtekening betrokkene/deelnemer

Datum: 04.06.2026

Plaats: Rotterdam

Ik, de student, verklaar dat ik deze deelnemer volledig heb geïnformeerd over het genoemde onderzoek. Ik zal resterende vragen over het onderzoek naar vermogen beantwoorden. De betrokkene/deelnemer zal in geval van een voortijdige beëindiging van deelname aan dit onderzoek geen nadelige gevolgen ondervinden.

OS

Als er tijdens het onderzoek informatie bekend wordt die de toestemming van de deelnemer zou kunnen beïnvloeden, dan zal ik contact opnemen met de betrokkene/deelnemer.

Naam student:

Melanie Suarez Estrada

Handtekening

Datum: 4 / 6 / 2026

Voor meer informatie verwijzen wij u graag naar onze privacyverklaring die u kunt vinden op de website www.hu.nl/privacy.

Bijlage E: Toestemmingsverklaring Jim van Beusekom

Toestemming

1. Ik heb mijn toestemming(en) in volledige vrijheid gegeven. Niemand dwingt mij om aan dit onderzoek mee te doen.

☒ Ja
☐ Nee

2. Ik geef toestemming voor het verzamelen, verwerken, gebruiken en bewaren van mijn persoonsgegevens voor de doelen van dit onderzoek. Indien nee wordt gekozen, worden persoonsgegevens gepseudonimiseerd opgenomen zoals aangegeven onder het kopje: Persoonsgegevens.

☒ Ja
☐ Nee

3. Ik geef toestemming voor de verwerking van mijn bijzondere persoonsgegevens, namelijk *[gezondheid / ras / etnische afkomst / politieke opvatting / religieuze en of levensbeschouwelijke overtuigingen / lidmaatschap van vakbond / seksuele leven / genetische gegevens en / of biometrische gegevens]* voor de doelen die onder het kopje "Informatie over het onderzoek" vermeld staan.

☒ Ja
☐ Nee
☐ Niet van toepassing. Deze gegevens maken geen deel uit van het onderzoek.

4. Ik geef toestemming voor het maken van geluidsopnames/foto's en/of video-opnames of bewerkingen daarvan voor de doelen zoals deze hierboven vermeld staan. De opnames worden vernietigd na afronding van het onderzoek.

☐ Ja
☐ Nee
☒ Niet van toepassing. Er worden geen opnames gemaakt.

Naam betrokkene/deelnemer:

Jim van Beusekom

Handtekening

betrokkene/deelnemer

Datum: 4/6/26

J.B.

Plaats: Voorburg

Ik, de student, verklaar dat ik deze deelnemer volledig heb geïnformeerd over het genoemde onderzoek. Ik zal resterende vragen over het onderzoek naar vermogen beantwoorden. De betrokkene/deelnemer zal in geval van een voortijdige beëindiging van deelname aan dit onderzoek geen nadelige gevolgen ondervinden.

Als er tijdens het onderzoek informatie bekend wordt die de toestemming van de deelnemer zou kunnen beïnvloeden, dan zal ik contact opnemen met de betrokkene/deelnemer.

Naam student:

Melanie Suarez Estrada

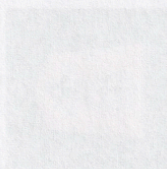
Handtekening

Datum: 4 / 6 / 2026

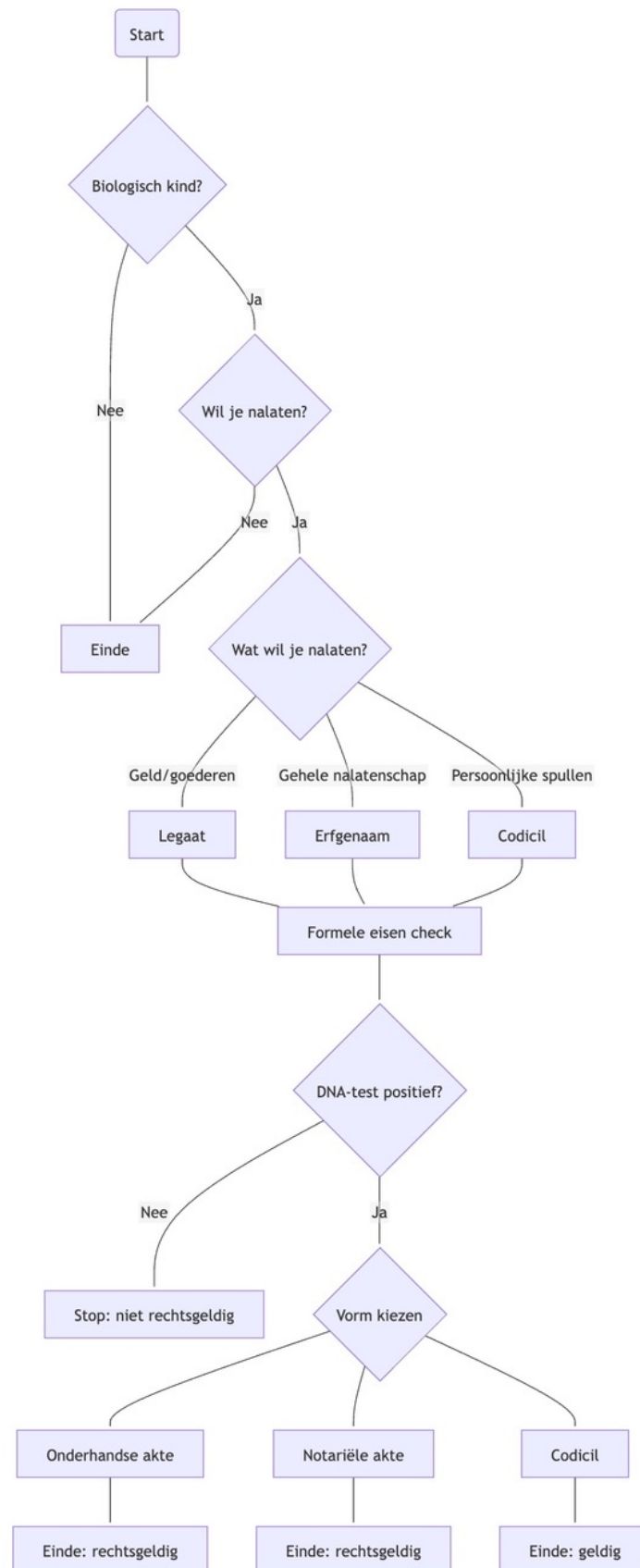

Voor meer informatie verwijzen wij u graag naar onze privacyverklaring die u kunt vinden op de website www.hu.nl/privacy.

Jim van Benschoten

Bijlage F: Flowchart beroepsproduct

Bijlage G: Prototypes beroepsproduct

Stappenplan donoren

Nalaten aan uw biologisch (donor)kind

1. Uitgangspunt

U bent zaaddonor en u heeft een biologisch kind.
U wilt iets nalaten aan dit biologisch (donor)kind.

2. Formele vereisten

Voor iedere vorm van nalaten geldt:

- Het testament wordt zelfstandig opgesteld als eenzijdige rechtshandeling
(art. 4:42 BW)
- De testateur is handelingsbekwaam
(art. 4:55 lid 1 BW)
- De inhoud is niet in strijd met openbare orde of goede zeden
(art. 4:44 lid 1 BW)
- Het biologisch ouderschap moet worden aangetoond door middel van een DNA-test

Schenken kan ook

Wilt u eenmalig een geldbedrag aan uw donorkind(eren) geven?
Dan kunt u ook kiezen voor een schenking.

Voor 2026 geldt voor ouders aan kinderen een jaarlijkse vrijstelling van €6.908. Partners worden door de Belastingdienst als één schenker gezien: het bedrag kan dus niet worden verdubbeld door apart te schenken.

Voor schenkbelasting wordt een biologisch kind vanaf 1 januari 2026 fiscaal gelijkgesteld met een juridisch kind, mits biologisch ouderschap met een genetische test is vastgesteld.

3. Wijzen van nalaten

Er bestaan drie mogelijkheden:

Legaat

U wilt één of meer goederen of een geldbedrag nalaten. Het donorkind wordt legataris.
(legaat: art. 4:117 BW)

Erfstelling

U wilt de nalatenschap geheel of gedeeltelijk nalaten. Het donorkind wordt erfgenaam.
(erfstelling: art. 4:115 BW)

Codicil

U wilt bepaalde roerende zaken zoals kleren, lijfstoebehoren, bepaalde lijfsieraden, bepaalde inboedelzaken of bepaalde boeken nalaten.
(codicil: art. 4:97 BW)

4. Vormen van nalaten

Onderhandse akte

(art. 4:95 BW)

Voor legaat of erfstelling

De akte wordt handgeschreven of met een mechanisch middel opgesteld en moet leesbaar zijn, op straffe van nietigheid.

De akte wordt door de erflater ondertekend en, indien deze uit meerdere pagina's bestaat, worden alle pagina's genummerd en ondertekend. Vervolgens wordt de akte aan de notaris overhandigd, waarbij wordt verklaard dat het stuk de uiterste wil bevat en aan de vormvereisten is voldaan.

De akte kan open of gesloten worden aangeboden, waarbij een gesloten akte pas na overlijden wordt geopend.

De notaris stelt een akte van bewaargeving en verklaring op en ondertekent deze.

Notariële akte

(art. 4:94 BW)

Voor legaat of erfstelling

De testateur laat een notariële akte opstellen waarin uitsluitend uiterste wilsbeschikkingen zijn opgenomen. De notaris adviseert, stelt een concept op en beoordeelt of de testateur wilsbekwaam is. Vervolgens deelt de notaris de zakelijke inhoud van de akte mede en licht hij de gevolgen toe.

De akte wordt ondertekend en ingeschreven in het Centraal Testamentregister, waarna de testateur een afschrift ontvangt.

Codicil

(art. 4:97 BW)

Het codicil wordt volledig met de hand geschreven en bevat de dagtekening en handtekening. Hierin wordt vastgelegd welke specifieke roerende zaken aan welke persoon worden nagelaten.

Voor het opstellen van een codicil is geen tussenkomst van een notaris vereist.

Stappenplan donoren

Nalaten aan uw biologisch (donor)kind

1. Uitgangspunt

U bent zaaddonor en u heeft een biologisch kind.
U wilt iets nalaten aan dit biologisch (donor)kind.

2. Formele vereisten

Voor iedere vorm van nalaten geldt:

- Het testament wordt zelfstandig opgesteld als eenzijdige rechtshandeling
(art. 4:42 BW)
- De testateur is handelingsbekwaam
(art. 4:55 lid 1 BW)
- De inhoud is niet in strijd met openbare orde of goede zeden
(art. 4:44 lid 1 BW)
- Het biologisch ouderschap moet worden aangetoond door middel van een DNA-test

Schenken kan ook

Wilt u eenmalig een geldbedrag aan uw donorkind(eren) geven?
Dan kunt u ook kiezen voor een schenking.

Voor 2026 geldt voor ouders aan kinderen een jaarlijkse vrijstelling van €6.908. Partners worden door de Belastingdienst als één schenker gezien: het bedrag kan dus niet worden verdubbeld door apart te schenken.

Voor schenkbelasting wordt een biologisch kind vanaf 1 januari 2026 fiscaal gelijkgesteld met een juridisch kind, mits biologisch ouderschap met een genetische test is vastgesteld.

3. Wijzen van nalaten

Er bestaan drie mogelijkheden:

Legaat

U wilt één of meer goederen of een geldbedrag nalaten. Het donorkind wordt legataris.
(legaat: art. 4:117 BW)

Erfstelling

U wilt de nalatenschap geheel of gedeeltelijk nalaten. Het donorkind wordt erfgenaam.
(erfstelling: art. 4:115 BW)

Codicil

U wilt bepaalde roerende zaken zoals kleren, lijfstoebehoren, bepaalde lijfsieraden, bepaalde inboedelzaken of bepaalde boeken nalaten.
(codicil: art. 4:97 BW)

4. Vormen van nalaten

Onderhandse akte

(art. 4:95 BW)

Voor legaat of erfstelling

De akte wordt handgeschreven of met een mechanisch middel opgesteld en moet leesbaar zijn, op straffe van nietigheid.

De akte wordt door de erflater ondertekend en, indien deze uit meerdere pagina's bestaat, worden alle pagina's genummerd en ondertekend. Vervolgens wordt de akte aan de notaris overhandigd, waarbij wordt verklaard dat het stuk de uiterste wil bevat en aan de vormvereisten is voldaan.

De akte kan open of gesloten worden aangeboden, waarbij een gesloten akte pas na overlijden wordt geopend.

De notaris stelt een akte van bewaargeving en verklaring op en ondertekent deze.

Notariële akte

(art. 4:94 BW)

Voor legaat of erfstelling

De testateur laat een notariële akte opstellen waarin uitsluitend uiterste wilsbeschikkingen zijn opgenomen. De notaris adviseert, stelt een concept op en beoordeelt of de testateur wilsbekwaam is. Vervolgens deelt de notaris de zakelijke inhoud van de akte mede en licht hij de gevolgen toe.

De akte wordt ondertekend en ingeschreven in het Centraal Testamentregister, waarna de testateur een afschrift ontvangt.

Codicil

(art. 4:97 BW)

Het codicil wordt volledig met de hand geschreven en bevat de dagtekening en handtekening. Hierin wordt vastgelegd welke specifieke roerende zaken aan welke persoon worden nagelaten.

Voor het opstellen van een codicil is geen tussenkomst van een notaris vereist.

Stappenplan donoren

Nalaten aan uw biologisch (donorkind)

1. Uitgangspunt

U bent zaaddonor en u heeft een biologisch kind.
U wilt iets nalaten aan dit biologisch (donor)kind.

2. Formele vereisten

Voor iedere vorm van nalaten geldt:

- Het testament wordt zelfstandig opgesteld als eenzijdige rechtshandeling
(art. 4:42 BW)
- De testateur is handelingsbekwaam
(art. 4:55 lid 1 BW)
- De inhoud is niet in strijd met openbare orde of goede zeden
(art. 4:44 lid 1 BW)
- Het biologisch ouderschap moet worden aangetoond door middel van een DNA-test

Schenken kan ook

Wilt u eenmalig een geldbedrag aan uw donorkind(eren) geven?
Dan kunt u ook kiezen voor een schenking.

Voor 2026 geldt voor ouders aan kinderen een jaarlijkse vrijstelling van €6.908. Partners worden door de Belastingdienst als één schenker gezien: het bedrag kan dus niet worden verdubbeld door apart te schenken.

Voor schenkbelasting wordt een biologisch kind vanaf 1 januari 2026 fiscaal gelijkgesteld met een juridisch kind, mits biologisch ouderschap met een genetische test is vastgesteld.

3. Wijzen van nalaten

Er bestaan drie mogelijkheden:

Legaat

U wilt één of meer goederen of een geldbedrag nalaten. Het donorkind wordt legataris.
(legaat: art. 4:117 BW)

Erfstelling

U wilt de nalatenschap geheel of gedeeltelijk nalaten. Het donorkind wordt erfgenaam.
(erfstelling: art. 4:115 BW)

Codicil

U wilt bepaalde roerende zaken zoals kleren, lijfstoebehoren, bepaalde lijfsieraden, bepaalde inboedelzaken of bepaalde boeken nalaten.
(codicil: art. 4:97 BW)

4. Vormen van nalaten

Onderhandse akte

(art. 4:95 BW)

Voor legaat of erfstelling

De akte wordt handgeschreven of met een mechanisch middel opgesteld en moet leesbaar zijn, op straffe van nietigheid.

De akte wordt door de erflater ondertekend en, indien deze uit meerdere pagina's bestaat, worden alle pagina's genummerd en ondertekend. Vervolgens wordt de akte aan de notaris overhandigd, waarbij wordt verklaard dat het stuk de uiterste wil bevat en aan de vormvereisten is voldaan.

De akte kan open of gesloten worden aangeboden, waarbij een gesloten akte pas na overlijden wordt geopend.

De notaris stelt een akte van bewaargeving en verklaring op en ondertekent deze.

Notariële akte

(art. 4:94 BW)

Voor legaat of erfstelling

De testateur laat een notariële akte opstellen waarin uitsluitend uiterste wilsbeschikkingen zijn opgenomen. De notaris adviseert, stelt een concept op en beoordeelt of de testateur wilsbekwaam is. Vervolgens deelt de notaris de zakelijke inhoud van de akte mede en licht hij de gevolgen toe.

De akte wordt ondertekend en ingeschreven in het Centraal Testamentregister, waarna de testateur een afschrift ontvangt.

Codicil

(art. 4:97 BW)

Het codicil wordt volledig met de hand geschreven en bevat de dagtekening en handtekening. Hierin wordt vastgelegd welke specifieke roerende zaken aan welke persoon worden nagelaten.

Voor het opstellen van een codicil is geen tussenkomst van een notaris vereist.

Stappenplan donoren

Nalaten aan uw biologisch (donor)kind

1. Uitgangspunt

U bent zaaddonor en u heeft een biologisch kind.
U wilt iets nalaten aan dit biologisch (donor)kind.

2. Formele vereisten

Voor iedere vorm van nalaten geldt:

- Het testament wordt zelfstandig opgesteld als eenzijdige rechtshandeling
(art. 4:42 BW)
- De testateur is handelingsbekwaam
(art. 4:55 lid 1 BW)
- De inhoud is niet in strijd met openbare orde of goede zeden
(art. 4:44 lid 1 BW)
- Het biologisch ouderschap moet worden aangetoond door middel van een DNA-test

Schenken kan ook

Wilt u eenmalig een geldbedrag aan uw donorkind(eren) geven?
Dan kunt u ook kiezen voor een schenking.

Voor 2026 geldt voor ouders aan kinderen een jaarlijkse vrijstelling van €6.908. Partners worden door de Belastingdienst als één schenker gezien: het bedrag kan dus niet worden verdubbeld door apart te schenken.

Voor schenkbelasting wordt een biologisch kind vanaf 1 januari 2026 fiscaal gelijkgesteld met een juridisch kind, mits biologisch ouderschap met een genetische test is vastgesteld.

3. Wijzen van nalaten

Er bestaan drie mogelijkheden:

Legaat

U wilt één of meer goederen of een geldbedrag nalaten. Het donorkind wordt legataris.
(legaat: art. 4:117 BW)

Erfstelling

U wilt de nalatenschap geheel of gedeeltelijk nalaten. Het donorkind wordt erfgenaam.
(erfstelling: art. 4:115 BW)

Codicil

U wilt bepaalde roerende zaken zoals kleren, lijfstoebehoren, bepaalde lijfsieraden, bepaalde inboedelzaken of bepaalde boeken nalaten.
(codicil: art. 4:97 BW)

4. Vormen van nalaten

Onderhandse akte

(art. 4:95 BW)

Voor legaat of erfstelling

De akte wordt handgeschreven of met een mechanisch middel opgesteld en moet leesbaar zijn, op straffe van nietigheid.

De akte wordt door de erflater ondertekend en, indien deze uit meerdere pagina's bestaat, worden alle pagina's genummerd en ondertekend. Vervolgens wordt de akte aan de notaris overhandigd, waarbij wordt verklaard dat het stuk de uiterste wil bevat en aan de vormvereisten is voldaan.

De akte kan open of gesloten worden aangeboden, waarbij een gesloten akte pas na overlijden wordt geopend.

De notaris stelt een akte van bewaargeving en verklaring op en ondertekent deze.

Notariële akte

(art. 4:94 BW)

Voor legaat of erfstelling

De testateur laat een notariële akte opstellen waarin uitsluitend uiterste wilsbeschikkingen zijn opgenomen. De notaris adviseert, stelt een concept op en beoordeelt of de testateur wilsbekwaam is. Vervolgens deelt de notaris de zakelijke inhoud van de akte mede en licht hij de gevolgen toe.

De akte wordt ondertekend en ingeschreven in het Centraal Testamentregister, waarna de testateur een afschrift ontvangt.

Codicil

(art. 4:97 BW)

Het codicil wordt volledig met de hand geschreven en bevat de dagtekening en handtekening. Hierin wordt vastgelegd welke specifieke roerende zaken aan welke persoon worden nagelaten.

Voor het opstellen van een codicil is geen tussenkomst van een notaris vereist.